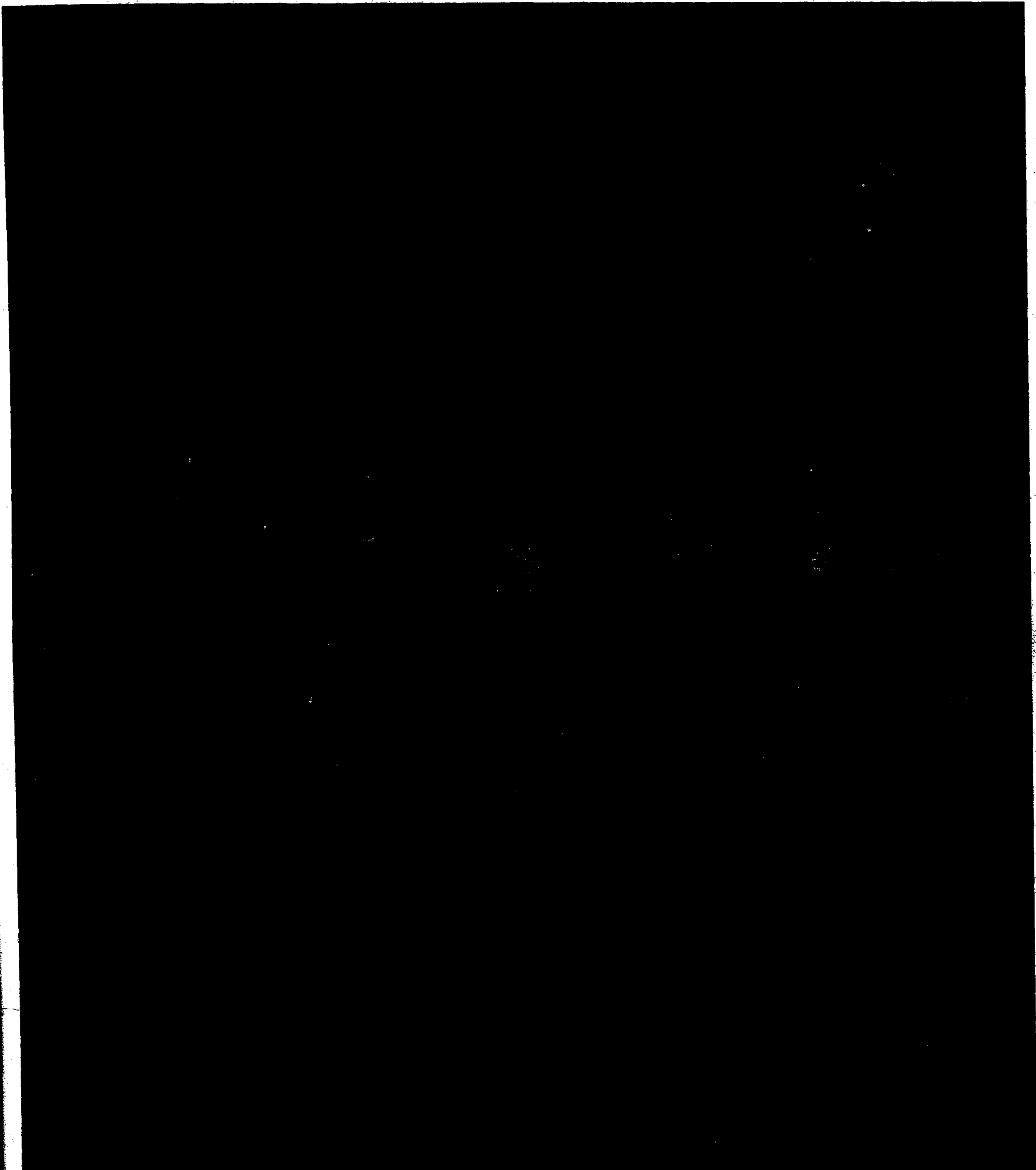

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 8

Mažeikių gim. mokiniai

Mūsų tėvynės būsimieji gynėjai.

1941 m. rugsėjo mėn.

Kaip Kaune praleista blaivybės savaitė.

Per visą blaivybės savaitę kasdien Liaudies Namuose buvo laikomos blaivybės paskaitos, kurių klausyti paprastai susirinkdavo per šimtą žmonių, o atidarant blaivybės savaitę, vasario 2 d., buvo apie 700. Taip pat kasdien po 10 minučių apie blaivybę buvo laikomos paskaitos ir per radio. Beveik visi laikraščiai rašė apie alkoholizmą ir įdėjo blaivybės d-jos išleistą atsisaukimą „Žodis Lietuvos visuomenei“.

Blaivybės savaitė buvo minima visoj kariuomenėj ir mokyklose. Paskaitoms laikyti prelegentus Blaivybės d-ja siuntė visur, kur tik buvo prašoma. Be to, įvairios organizacijos Kaune ir jo priemiesčiuose savo susirinkimuose svarstė blaivybės reikalą ir ta tema laikė paskaitas.

Baigiant minėti šią savaitę, vasario 9 d. Kauno blaivybės skyrius surengė šeimynišką susipažinimo vakarienę, kurioj buvo per 120 žmonių. Centro v-bos pirmininkas doc. dr. A. Gylys pasakė kalbą ir skyriui palinkėjo savo veikimą daugiau išplėsti. Daug buvo pasakyta ir kitų reikšmingų kalbų, padeklamuota, padainuota ir gražių monologų pasakyta.

Alaus vyno ir tabako gamyba.

1929 m. per vienuolika mėnesių Lietuvoj pagaminta alaus 9.343.500 litrų, vyno 216.900 litrų, tabako — 1.069.500 klgr. Alaus gamyba kiek mažesnė už 1926 metus (9.507.000 litr.), o vyno gamyba gerokai padidėjo, net 33.300 litr.

Kiek per mėnesį iš užsienio įvežama spirito ir tabako.

Pereitų metų spalio mėn. iš užsienio į Lietuvą įvežta spirito ir jo dirbinių už 12.000 litų, tabako ir jo išdirbinių už 130.700 lit.

Gyvuliai — sąmoningi ir protingi.

Daug kas turi klaidingų pažiūrų į gyvulius. Manoma, kad tik žmogus protauja, vadinas, yra protingas. Gyvulys, kaip nekaltantis gyvūnas, yra beprotis ar silpnaprotis, be jokio supratimo, atminties. Todėl daug kas linkęs net pasakymus vartoti: durnas, kaip gyvulys, biauressnis už gyvulį, kvailas, kaip asilas ir t. t. Nedorą žmogų, jo elgesį lyginame su gyvuliu. Jei mes pažiūrėsime į gyvenimą, savo nuomonę turėsime pakeisti ir pripažinsime, kad mūsų pasakymai dažniausiai neteisingi.

Čia mes patiekiamo eilė gyvenimo pavyzdžių.

Esame girdėję apie Italijoje esantį didelį ugniakalnį Vezuvijų. Kai jis veikia, verčiasi lava, kuri greitai aplieja visas apylinkes. Nespėja tada pabėgti nė gyventojai. Dabar yra atkasami prieš daugelį metų buvę užversti namai. Vienoj vietoj rado didelio šuns griaučius, užgulusius 10 — 12 metų vaiko kaulus. Griaučių būklė rodo, kad šuo gelbėjo vaiką nuo nelaimės ir pats kartu žuvo.

Ant griaučių rastas metalinis kaklaraištis, kuriame pažymėta, kad tas šuo tris kartus išgelbėjo savo šeimnininką nuo mirties: vieną kartą ištraukė skęstantį iš upės, antrą kartą apgynė nuo plėšiko ir trečią kartą pasmaugė vilką, kuris buvo užpuolęs jo šeimnininką. Paskutinį kartą šuo galėjo nuo nelaimės pabėgti, bet jis gelbėjo savo šeimnininko sūnų, ir pats žuvo.

Švedijoje buvo toks atsitikimas. Vienas ūkininkas pagavo lapės vaiką ir pririšo jį grandinėle prie namo sienos. Lapė, ūkininkui keršydama, atbėgo naktį, įlindo tvartan, išpiovė visas vištas ir, nuėjusi prie pririšto savo vaiko, atsitūpė ir tupėjo, nors aplinkui vaikščiojo žmonės. Kada ją norėjo sugauti, nepasidavė, o gynė save ir vaiką, kol ją žmonės užmušė.

Olandijoje vienas eigulis, grįžęs iš medžioklės, troboj paliko kelis nušautus zuikius ir paukščius. Kartu troboj paliko ir savo medžioklės šunį. Uždaręs duris, išėjo miestan.

Kely atsitiko nelaimė. Buvo nuvežtas ligoninėn. Grįžęs, po kelių dienų, nustebo. Ašloje, greta nušautų zuikių ir paukščių, gulėjo negyvas jo šuo. Jis išbadėjęs padvėse, bet zuikių nepalietė. Tokių atsitikimų būva daug.

Indijoje, kur yra daug liūtų ir tigrų, žmonės nedrįsta paimti jų vaikų, nes paskui seniai keršija: puola žmones ir gyvulius.

Gyvuliai gali būti pavyzdžiu ir kaip tėvai. Nesenai Vokietijoje vienas ūkininkas buvo išvykęs toli iš namų. Kartu išsivežė savo kalę. Svečiuos jį apsivaikavo. Šeimnininkas kalę paliko ir žadėjo kitą kartą sugrįžęs paimti. Kalė, pastebėjusi, kad šeimnininko nėra, liko pas svetimus. Naktį visus vaikus parsinešė pas šeimnininką. Bet kartu visų vaikų negalėjo nešti, tai nešė po vieną. Kelis kartus bėgiodama, subėgiojo apie 200 kilometrų. Kiekvieną kartą sušilusi turėjo perplaukti per dvi upes. Po kelių dienų ji nusibaigė.

Gyvuliai gali būti dorumo ir ištikimumo pavyzdžiu. Neteisingai sakoma — „pasislėpęs, kaip gyvulys“. — Daugumas gyvulių — poligamai: t. y. patinas gyvena su daug patelių. Patelė čia viena išmaitina vaikus, arba juos maitina šeimnininkas.

Bet tie gyvuliai, kurie niekieno nemaitinami ir kur viena patelė negali vaikų išmaitinti, pav., pas paukščius, ten patinas turi maitinti patelę, sėdinčią ant kiaušinių arba ją pavaduoti. Ten aiškus pasiskirstymas poromis, šeimomis. Susiporavę paukščiai lieka vienas antram ištikimi. Patinas niekuomet neina pas kitas pateles ir patelės neprisileidžia kitų patinų. Vienas vokiečių profesorius pasakoja, kad jo ūkyje buvo trys gubės: patinas ir dvi patelės. Jie gyveno santaikoj, kol atėjo laikas ruošti perėti. Tada patinas pasirinko vieną patelę ir tik su ja gyveno. Antros neprisileido artyn; ją vydavo nuo savęs. Išperėjus vaikus, vėl visi trys gyveno santaikoje.

Tigrai, meškos, liūtai ir kiti gyvuliai gyvena poromis visą savo amžių. Arba paukščiai, pav. papūgos. Papūgos ne tik laiko griežtą viena kitai ištikimybę ir nesiskiria iki mirties, bet dar ligoj ar vienai pasenus, maitina ir rūpinasi. Vienai papūgai iš poros nunykus, antroji neilgai tegyvena.

Sakome, meluoja, kaip šuo. Nei šuo, nei kitas gyvulys nemeluoja.

Gyvuliai rodo tai, ką jie jaučia ir mano. Melavimas yra bloga žmonių savybė.

Apsirijimas ir girtavimas gyvuliams nežinomas. Gyvuliai vengia svaigalų.

Gyvuliai gali būti pavyzdžiu žmonėms savo darbštumu, pav., skruzdės, bitės ir kiti gyvuliai. Bendram labai dirbant, matome puikiausią sutarimą gyvulių tarpe.

Tiesa, yra visokių atsitikimų ir gyvulių tarpe: laukiniai gyvuliai drasko vieni kitus, kiaulės suėda savo vaikus ir t. t. Zoologai aiškina, kad kiaulė ēdanti tuos savo vaikus, kurie būna paliesti žmogaus arba kurių balsą ji randa netinkamą. Laukiniai gyvuliai pameta arba užmuša savo vaikus, kuriuos užuodžia, kad jie paliesti žmogaus rankos. Žmogų laiko savo priešu. Pajutę, kad jų vaikai dvokia priešū — žudo.

Daug gražių pavyzdžių galime matyti visų gyvulių gyvenime. Visai neteisingai darome, kai nedorus žmones lyginame su gyvuliais. Gyvuliai jokių nedorybių nedaro ir jų nežino. Visokios nedorybės — tik žmonių savybės.

Pašto padavimas jūroje.

Dažnai reikalinga į toli atsitolinusius laivus nuo krašto įduoti kokį nors siuntinį. Daugiausia tai atlikdavo lėktuvai. Jie prilėkdavo ir iš oro numesdavo. Bet kartais tiesiog laivan nepataikydavo, numesdavo jūron, o kol išgriebdavo, daug laiko atimdavo. Dabar išgalvojo naują būdą. Lėktuvas velka oru tam tikrą tinklą. Siuntinys, suvyniotas į neperšlampamą drobę, laisvai guli šalia lėktuvo. Vos tik tinklėlis užsikabina už laivo stiebo, siuntinys pasileidžia iš lėktuvo. Laivo igula virve pritraukia nukritusį siuntinį artyn.

Jonas.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIJOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metal

Kaunas, 1930 — VYTAUTO DIDŽIOJO — m. vasario m. 20 d.

Nr. 8 (560)

Klaipėdos krašto reikšmė Lietuvai.

Jau septyneri metai, kai Klaipėdos kraštas prisijungė prie savo motinos, Lietuvos. Jau septynetą kartų paminėtos to prisijungimo sukaktuvės.

Kasmet sausio mėn. 15 d. Lietuvos visuomenė, minėdama Klaipėdos atvadavimo sukaktuves, prisimena šio krašto vargus ir kančias per 671 metus (nuo 1251 m. iki 1923 m. sausio mėn. 15 d.), sunkias kovas dėl savo teisių ir aukas dėl laisvės ir nepriklausomybės, kitaip tariant, džiaugiasi moraliniais laimėjimais. Tačiau gal būtų pravartu prisiminti ir tai, kokią medžiagišką naudą davė Lietuvai šio krašto prijungimas.

Kraštas. Žemė yra didelis ir brangus turtas. Ji

maitina ir dengia žmogų. Todėl dėl jos kariaujama, liejamas kraujas, aukojama gyvybė. Kiekviena valstybė stengiasi padidinti savo žemės plotą. Karų istorija rodo, kad daugiausia karų buvo tik dėl žemės ploto užkariavimo.

Taigi prijungus Klaipėdos kraštą, prie nepriklausomos Lietuvos ploto — 53.241,4 ketvirtuoto (kvadratinio) kilometro — prisidėjo dar 2.416,6 kv. klm. Tuo būdu Lietuva sustiprėjo, nes padaugėjo gyventojų ir padidėjo valstybės turtai.

Visas Klaipėdos kraštas paskirstytas į 4 administracinius vienetus.

Prie Kuršių marių.

Foto Žibo.

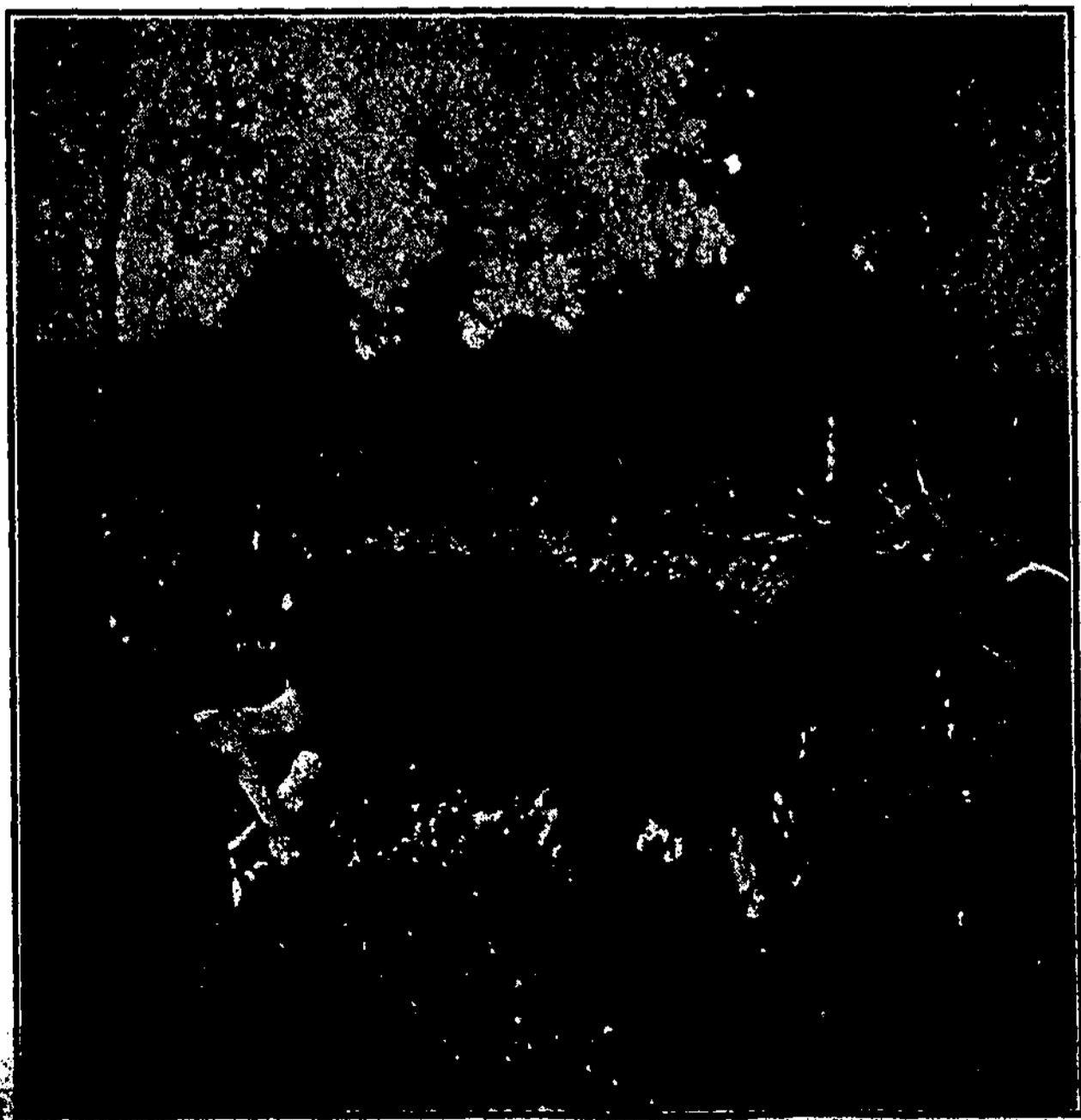
Pavadinimas	Ktv. klm.	Gyven- tojų	Vals- čių	Mies- telių	Kaimų, dvarų ir vienk.
Klaipėdos miest.	30	33.961	—	—	—
„ apskr.	814	30.502	21	9	236
Pagėgių „	928	39.194	27	12	189
Šilutės „	644	36.452	17	9	126
Iš viso . .	2416	140.109	65	30	551

Vienam ktv. kilometrui tenka 51 gyventojas.

Uostas. Kiekvienas šiek tiek nusimanąs žmogus labai gerai žino, kad jūra tautos ir valstybės gyvenime turi be galo didelės reikšmės. Ji suteikia galimybes susisiekti su visu pasauliu, o tatau padeda plėstis prekybai. Prekyba pakelia šalies pramonę ir kultūrą. Todėl tautos, kurios gyvena prie jūrų ir vandenynų, yra daug turtingesnės ir kultūringesnės, negu kitos. Suprantama, kodėl visos valstybės taip stengiasi kuo daugiausia turėti pajūrio.

Senovėje lietuvių giminės gyveno Baltijos pajūry net iki Vyslos žiočių. Tačiau jų priešai stengėsi pajūrį pagrobti. Ir tatau jiems pavyko. Vos tik mažas Lietuvos kampelis tarp Palangos ir Šventosios siekė Baltijos jūrą. Prijungus Klaipėdos kraštą, prisidėjo 70 klm. pajūrio su dideliu jūrų uostu, Klaipėda.

Klaipėdos uostas yra prie pat Kuršių įlankos, kurios Lietuvai priklauso 47.290 hektarų. Nuo jūros ją skiria siauras pusiasalis, Kuršių Nėringa. Šis pusiasalis yra geriausia uosto priedanga nuo jūros bangų. Ir Klaipėdos uostas galėtų būti geriausias pasauly, jei tik jis būtų gilesnis. Vokiečių valdymo laikais jo gilumas siekė vos tik 6,1 mtr., o dabar jau tam tikromis žemėsėmėmis pagilintas iki 8 mtr. ir į jį gali įplaukti

Elnias — retas mūsų krašte žvėris, užsilikęs dar Nidos apylinkėse. (N. Ž. Klišė).

laivai iki 10.000 tonų talpumo. Kadangi Baltijos jūros dugnas smėlingas, tai bangos prineša į uosto farveterį (laivų plaukimo vagą) smėlio, kurį tenka žemėsėmėmis pašalinti. Dėl to laivai, didesni kaip 10.000 tonų, į Klaipėdos uostą neįplaukia.

Klaipėdos uosto vandens plotas — 560 ha. Uostas suskirstytas į 6 rajonus.

I naftos produktų rajonas turi 400 mtr. krantinės ir kelioliką didelių rezervuarų (bosų) žibalui ir benziniui.

II vyriausias rajonas turi 350 mtr. krantinės. Čia yra dideli moderniškai įrengti sandėliai, 4 kranai (keltuvai sunkumams iš laivų iškelti ir į laivus įkelti) ir muitinės skyrius.

III žiemos uosto rajonas turi 680 mtr. krantinės.

IV Dangės upės rajonas iki tilto arba vyriausias muitinės rajonas ir V Dangės rajonas tarp tiltų turi valstybinių krantinių dešinėje pusėje 644 mtr., o kairėje — 430 mtr. Be to, šiuose rajonuose yra ir privačių krantinių.

VI Smeltės rajonas yra malkų uostas. Jo gilumas tik 1,8 — 2,0 mtr. Malkų uostą su Nemunu jungia Vilhelmo perkasas, kurį 1871-72 m. iškasė prancūzų karo belaisviai.

Klaipėda — vienintelis Lietuvos jūrų uostas. Prieš didįjį karą Klaipėdos uostas buvo didžiausias malkų prekybos centras. Per jį ėjo malkos ir miško medžiaga iš Lietuvos ir Rusijos. Kasmet išveždavo iki 300.000 tonų. Laivų atplaukdavo ir išplaukdavo apie 700.

Dabar per Klaipėdos uostą eina ne tik miško medžiaga, bet ir kitokios įvairios prekės, kurias seniau išveždavo arba atveždavo per kitus uostus. Taigi uosto judėjimas padidėjo. Tatau rodo šie statistikos duomenys:

Metai	A t p l a u k e		I š p l a u k e	
	laivų	talp. kbm.	laivų	talp. kbm.
1924	694	755.074	707	754.306
1925	748	930.187	744	925.817
1926	717	974.754	719	989.859
1927	831	1.219.439	828	1.213.393
1928	824	1.325.833	824	1.325.594

Daugiausia per Klaipėdos uostą išvežama: miško medžiaga, linai, sėmenys ir maisto produktai, o įvežama: akmeninės anglys, žemės trąšos, cementas, ge ežis, žibalas, cukrus, druska, mašinos ir kiti fabriku dirbiniai. Vertybės atžvilgiu išvežama prekių per metus nuo 50 iki 70.000.000 litų, o įvežama iki 153.000.000 litų.

Lietuvos valstybė Klaipėdos uostui sutvarkyti jau išleido 10.000.000 litų. Tačiau jų dar nepakanka. Uostas nuolat tobulinamas ir plečiamas. Dabar tęsiamas naujas geležinkelis tarp Šiaulių ir Klaipėdos. Kai jis bus baigtas, susisiekimas su Klaipėdos uostu žymiai palengvės. Todėl per jį galima bus dar daugiau prekių įvežti ir išvežti. O iš to, žinoma, valstybės pajamos didės.

Klaipėdos uostas turi 11 valstybinių laivų, kurie reikalingi uosto tarnybai, ir 6 žemėsėmės. Be to, yra privatiškų laivų: 8 buksirai (laivai kitiems laivams arba sėliams traukti), 4 keleiviniai ir 1 prekinis laivas.

Žemės ūkis. Klaipėdos krašto žemės ūkis pavyzdinčiai sutvarkytas. Prūsų valdžia ypatingai rūpinosi žemės ūkiu, jį visokeriopai rėmė, šelpė ir leido griežtus įstatymus, taisykles bei įsakymus, kurie net ir į

mažmožius kišdavosi. Pavyzdžiui, Prūsų karalius Fridrichas Vilchelmus 1724 m. išleido įsakymą apie tvorą.

Raguočių pakrovimas į laivą.
(„N. Z.“ kl.)

Sis įsakymas net ir lietuviškai buvo išspausdintas ir pavadintas: „Karališka Gromata“. Ten pasakyta, kad tvorą (abba rikkei) Prūsų žemėje ir Lietuvoje ant kiemu ne tur nulaužytos bei sudegintos buti“. Tam tikrais įstatymais buvo nustatyta, kokių veislių arklius ir ir galvijus gali ūkininkai auginti, kokie trobesiai turi būti statomi, kokio ilgio turi būti ūkininkų vežimų ašys ir t. t. Kadangi Vokietija — pramonės kraštas, tai jai savų maisto produktų nepakakdavo. Todėl žemės ūkio gaminiai būdavo brangūs, o ūkininkai tu-

rédavo gero pelno. Taigi Klaipėdos krašto ūkis yra pasiekęs aukštą kultūros laipsnį ir gali būti pamokomas pavyzdys mūsų ūkininkams.

1926 m. statistikos duomenys tokie: 1) sodybų 2000 ha ir ariamos žemės 120.500 ha (50,7%), 2) pievų 24.600 ha ir ganyklų 26.200 ha (21,0%), 3) miškų 36.200 ha (15,0%), ir 4) kitokios žemės 32.100 ha (13,3%). Javų tais metais gauta: rugių — 13.900 tonų, kviečių — 4.500 t., miežių — 10.800 t., žirnių — 1.450 t., avių ir mišinio — 22.550 t., vikių — 1.200 t., linų ir kanapių (pluošto) — 315 t., sėmenų — 310 t. ir bulvių — 139.300 t. Gyvulių buvo: arklių — 34.300, galvijų — 64.500, klaulių — 54.100 ir avių ir ožkų 46.100.

Taigi šie skaitmenys aiškiai parodo, kad Klaipėdos žemės ūkis labai žymiai padidina mūsų valstybės turtą.

Pramonė. Nors Klaipėdos kraštas taip pat yra žemės ūkio kraštas, tačiau čia vis dėlto pramonė išsiplėtusi daugiau, negu kitose Lietuvos dalyse. Tatai galima matyti iš šios lentelės, kuri rodo 1926 m. duomenys.

Pavadinimas	Klaipėdos krašte		Visoje Lietuvoje	
	įmonių	darb.	įmonių	darbin.
Maisto produktų gamyba . . .	489	1462	2742	5793
Gyvulių produktų apdirbimas	290	435	807	2906
Medžio apdirbimas	282	2349	754	5747
Mineralinė gamyba	33	697	219	1796
Metallų apdirbimas	299	669	615	2099
Popierio ir poligrafijos gamyba	27	1212	206	2155
Pluošto dirbinių gamyba . . .	19	42	428	1185
Chemijos produktų gamyba .	1	1	38	595
Ivairios dirbtuvės	649	2995	1448	5844
Iš viso	2089	9862	7257	21111

Svarbiausią vietą Klaipėdos krašto pramonėje užima medžio apdirbimas. Klaipėdoje veikia celulozos fabrika — vienintelė visoje Lietuvoje (ir berods Pabaltijo valstybėse). Ji turi apie 1000 darbininkų. Per vieną dieną suvartoja 40 vagonų popiermalkių. Kasmet išveža į užsienį celulozos (t. y., medžiaga, iš kurios dirba rašomą popierį) tiek:

Metai	Svoris tonomis	Vertė litais
1925	61.736	21.000.000
1926	91.469	26.300.000
1927	76.943	23.800.000
1928	68.314	27.000.000

Be to, yra 26 lentpiūvės, kurios apdirba miško medžiagą.

Šiomet Klaipėdoje pradės veikti pirmas Lietuvoje ryžių malūnas „Astra“, kuris apdirbs atvežtus iš užsienio ryžius. Kadangi kasmet į Lietuvą įvežama 30—40.000 centnerių ryžių, tai dabar Lietuvoje pasiliks daug pinigų, nes neapdirbti ryžiai daug pigesni. Klaipėdoje veikia faneros ir žemės trąšų („Union“) fabrikas, taip pat vienintelis Lietuvoje. Taigi matome, kad Klaipėda turi labai didelės reikšmės mūsų pramonei ir prekybai.

Kalbant apie Klaipėdos krašto reikšmę Lietuvai, būtina reiktų dar paminėti žvejybą ir kurortus. Tačiau apie tai gal teks paminėti kitą kartą.

Prietelius.

Mūsų kariams.

Žaibų akys, žygių šuoliai,
O krūtinė — geležis.
Ei, pirmyn, pirmyn narsuoliai!
Lydi šūviai ir ugnis.
Ei, į šalį juodos kliūtys!
Mes nebojam — kas mirtis.
Žūt, laimėti — mūsų būtis;
Siekis — šviesi ateitis.
Nudundėjo pilka žemė,
Linko girios ir kalnai.
Drąsa, viltis — mūsų lemia,
Pirmyn, vyrai milžinai!
Kraujas virė, žaibai skrodė,
Skraidė šūviai už kalvos.
Bet drąsiai — viltim vienodi—
Grūmės vyrai Lietuvos.
Aušo rytas — džiaugsmą būrė;
Nešė laimę ir viltis.
Sveiki, laisvės ugnį kūrė!
Nevergausime naktis!
Grįžo vyrai nugalėję,
Skamba džiugesio daina;
O ką mirtis palytėjo,
Tam ramybė amžina...
Grįžo vyrai... bet rytuose
Tebedunkso dar naktis.
Dar verguvės pančiai jusia,
Tebeknčia dar šalis.
Žaibų akys, žygių šuoliai,
O krūtinė — geležis!
Ei, pirmyn, pirmyn narsuoliai,
Kur nuo amžių mūsų pilis!

I. D. Čius.

Tautos laisvės ir nepriklausomybės šventės diena.

Šiandie 16 vasario diena — tautos laisvės šventė. Kokia tai brangi — amžių žadėta ir amžiais laukta diena!

Paprastai, kiekviena šventė yra reikšminga jau tuo, kad ir kažin kaip būtų sunku ar vargas, vis tiek žmogus pajaučia naują gaivinančią srovę, nauja nuotaika ir naujomis viltimis nušvinta jam tasai šventės rytas.

Bet didžiosios tautos šventės — visos jų prasmingos apeigos, ceremonijos, karštai ugningos kalbos, pakilusi dvasia ir gražiausiai nuoširdžiai pasipuošusios gatvės ir namų veidai — tai tarytum graudingoji malda, tai lyg prinokusi gilumos sielos išpažintis.

Po tokios maldos ir tokios išpažinties, tarytum nusiprausus arba naujai gimus, žmogui lengva, lengva, savaime jaučiamas nepaprastai tvirtas atsparumas, pasiryžimas ir pasibiaurėjimas visu tuo, kas šlykštu, nedora ir žalinga.

Lygiai tokia pat nuotaika lydi šiandie beveik kiekvieną tikrą lietuvį, rimtai gyvenantį savo tautos reikalais ir siekimais.

Sieloj nuostabiai lengva, malonu ir džiugu. Sieloj prinokusi rintis ir nuoširdaus dėkingumo malda. Kažkaip viskas rimtėja ir rimsta. Tik kartais lyg seni, neužgiję skauduliai ima ir sudiegia.

Aštriai sudiegia.

Tuojau budrumo rūpestis, ir praeities patyrimo rimtas stiprus saugumas.

Juk taip neseniai dar, kaip paskutinį nusidėjėli, iš visų pusių draskė mus priešai, virė kovos.

Bet tai gal dar nėra tiek baisu, kai lietuvis ištvermingas, pasiryžęs ir atkaklus kovoje dėl savo teisių ir savo krašto idealų. Daug baisiau ir šimtą kartų liūdniau buvo, kai mūsų valstybės viduje prasidėjo nesantaika, grynai asmeniškios bei partinės varžytinės dėl valdžios, tikrai berniškos rietenos ir pešytinės seimuose, o visam krašte iškrikimas, parsidavimai, blaškymasis, išnaudojimai, masinė spekuliacija ir geriausios energijos žudymas be tikslo, be aukštesnių ir tvirtai užsibrėžtų savo krašto ir savo tautos atžvilgiu siekimų.

Šit kodėl šiandie taip lengva ir kilnu lietuvių sieloj. Kilnu, nes plinta džiaugsmas, kad tasai netolimos praeities siaubas nuslinko, kaip praslenka juodųjų debesų perkūnija, pro gražiai prinokusių javų lauką, kai artėja jau piūtis metas.

Tokia tat pilna darnumo nuotaika prasidėjo diena iškilmingomis pamaldomis Igulos bažnyčioj, o paskui vis augo ir tvirtėjo — čia Karininkų Ramovėj per iškilmingąjį Ramovės atstovų posėdį, čia prie Karo Muziejaus, simboliškai prasmingų jo apeigų ir prakalbų metu, čia valstybės teatre per išpūdingą koncertą, čia pagaliau p. ministerio pirmininko raute, surengtame Karininkų Ramovėj.

Ypačiai reikšmingas buvo p. Valstybės Prezidento apsilankymas į Karininkų Ramovės posėdį ir tasai žodis, kuriuo kreipėsi į vieningą ir tvirtai susibūrusią mūsų karių šeimą.

Jis prabilo maždaug taip: **Mieli kariai! Nuolat giedame mūsų Tautos himno žodžius: Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.**

Tie žodžiai ypač reikšmingi šiais Vytauto Didžiojo metais.

Nežinau, ar yra kurios nors kitos tautos himne tokie reikšmingi žodžiai. Tiesa, tik iš savo praeities stiprybę semiamė. Be tos stiprybės vargu ar būtume vasario 16 dieną pasiskelbę laisvi ir nepriklausomi.

Ir tikrai tauta daugiau praeity, praeity jos gyvenimo pagrindai ir tradicijos.

Šie žodžiai priminė mums, kad sąryšy su Vytauto Didžiojo metais daugiau pažintume senovę ir iš ten pasisemtume stiprybės.

Mes džiaugiamės, kad laisvi ir drąsiai einame ateitin, bet drauge ir liūstame — liūstame atsiminę Vytauto valstybę, kuri buvo reikšminga ne tik lietuviams, bet ir bendrai Europos valstybių gyvenime.

Mūsų balsai tos reikšmės dabar nebeturi, tačiau mes, turėdami tų senovės dorybių, galim tvirtai augti, stiprėti ir iškelti šitą reikšmę.

Ypač tą pareigą uždeda šie Vytauto Didžiojo metai.

Anuomet kryževiviai savo karo žygius rengė Marienburge Kristaus vardu ir žudė Lietuvą. Argi ir šiandie nepanašu.

Nors Ženevoj skelbiami taikos obalsiai, tačiau Lietuva tolydžio skriaudžiama.

Kaip anais laikais, taip ir šiais turim išeiti nugalėtojais!

Niekad neturim atsižadėti Vilniaus, Trakų ir kitų tikrųjų mūsų žemių bei miestų.

Toliau, tas pas himnas sako: Ir šviesa ir tiesa mus žingsnius telydi.

Bet, kad visa tai būtų, reikia nuolatinio ir vaisingo darbo.

Lietuva ir senovėj išsilaikė tik savo charakterio ištvermingumu ir savo ginkluotųjų pajėgų stiprumu.

Štai tos dorybės, kurias mes turime visada givinti savyje, nes jomis laikėsi mūsų valstybė senovėj.

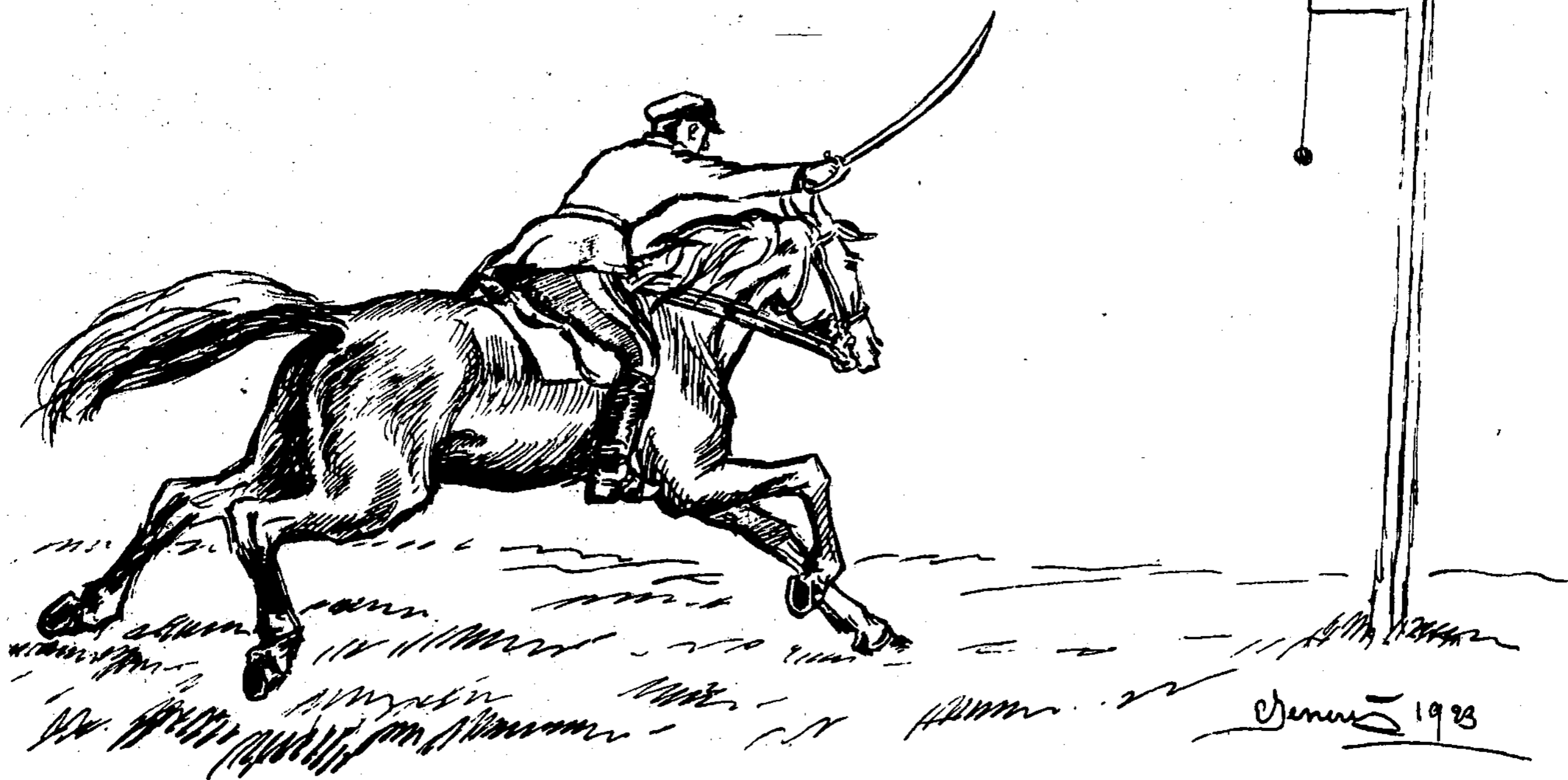
Labai gražiai su visa pakilusia Ramovės dvasia ir su tuo ūpu buvo suderinta ats. gen. št. pulk. leit. Zaskevičiaus paskaita. Joje labai gyvai, vaizdingai su tikro lietuvių nuoširdumu ir entuziazmu buvo iškeltas mūsų tautos atsparumas, ištvermė ir Vytauto Didžiojo nuostabūs asmuo, kurio tradicijos ir karo mokslo bei karybos pagrindai ir šiandie tebėra gyvi ir reikšmingi.

Eidamas prie tos dienos išpūdžių galo taip ir norėčiau baigti taisy pat žodžiais, kuriais mūsų Valstybės Galva baigė savo atsišaukimą į visuomenę šio vasario 16 dienos proga:

„Ta pati praeitis rodo, kaip lengva yra prarasti tautos laisvę ir kaip sunku ji atgauti. Kiekviena 16 vasario diena turi mums tatau priminti. Šią tiesą žinodami, mes mokėsime branginti nepriklausomąją Lietuvą. Jos vardu vienybė težydi!

Taigi, šventės džiaugsmu patvinus ir sielai ilsimtis, niekad neturi būti užliūliuojamas mūsų sargus budrumas ir pasiryžimas.

J. B.

1 gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulko šeimyniški konkūrai.

Vasario 9 d. pulke įvyko, šiais metais jau antrą kart (pirmi įvyko sausio 26 d.), šeimyniški konkūrai, apie kurios tenka savo įspūdžiais ir su kitais pasidalinti...

Dalykas toks, kad konkūrai (įvairių kliūčių nugalėjimas) nėra koks nors staigus dalykas, bet taip pat reikalaujantis didelio darbo bei pasiruošimo. Čia svarbu pažymėti to darbo sistema, kuri yra pradėta pulke kpt. Kraunaičio, kaip pulko vado padėjėjo...

Prie tos vienos sistemos, prie vieningos į jojimo pažiūros, ir einama per karininkų ir puskarininkų jojimus. Čia ypatingai daug dėmesio turi kreipti kiekvienas jojimo dalyvis į patį jojimo metodų tikslumą. Pvzd., mes žinome, kas yra švedų gimnastika fizinės kultūros darbe. Ten yra daug judesių bei pratimų, kurie specialiai lavina, miklina bei stiprina kurį nors žmogaus kūno organą. Prie to pat galima priėti ir jojimuose, mokant arklius joti arba patiems mokantiems juos išjodinėti. Čia jau jojimas (karininkų, puskarininkų, — o per juos ir gusarų, ir naujokų) nebėra aklas, jis, kaip jau sakytą, siekia, kad kiekvienas arklio judesys turėtų tam tikro aiškaus tikslo, o per tai arklys stiprėtų ir tvirtėtų bei išsimiklintų ir visada pasiduotų kavaleristo valiai...

Yra labai daug jojimo mokyklų, iš kurių kiekviena turi visokių pusių: teigiamų ir neigiamų. Bet vienas principas turi būti aiškus, būtent, kad jojimo mokykla kuo daugiausia laikytųsi sistemos, o per ją galėtų pasiekti paties galutinąjį tikslą — išlavinti kavaleristą ir arklių iki aukščiausio laipsnio.

Kavaleristui būtina turėti gerą, išjodinėta, išmiklintą, jo valiai pasiduodantį arklių, kitaip kavaleristas turės jaustis kaip ir ne arklio ponu. Kavaleristas dažnai turi gyvo reikalo nugalėti įvairias kliūtis, pasitaikančias karo laukuose (įvairios tvoros, grioviai, pylimai, aukštumos ir t. t.). Todėl taikos metu ir yra šito dalyko mokomasi. Mes jau iš anksčiau žinome, kad čia dalykas glūdi drąsos pareiškime kartu su noru nugalėti, kurie taip aiškiai reiškiasi kavaleristo gyvenime (ir kas realizuojama kiekvienoje atakoje!). Kavaleristui joji-

muose tenka pareikšti šitų savo pirmenybių, nes jis turi reikalą su gyvu dalyku, būtent arkliu, kuris labai gerai jaučia jo gerą nuotaiką, pasiryžimą, malonų su juo elgesį arba baimę ir tt.

Tačiau, be visų šitų dalykų, mes turime dar reikalą su jojimo mokslo technika, kaip bendrai gyvenime, — menkas specialistas be patyrimo arba be savo specialybės technikos...

Jei kalbame apie kliūčių nugalėjimą, tai čia tuoju susiduriame su jų nugalėjimo technika. Prancūzai yra davę labai aiškų tos technikos principą: „nešokti anksčiau kaip arklys, nešokti vėliau negu arklys, šokti kartu su arkliu“. (Šią aforizmą reikia taip suprasti. Kavaleristas, sėdėdamas ant arklio, kartais prieš kliūtį lyg turi tendencijos bei įspūdžio, kad arklys jau šoka ir, tuo būdu, jis daro atitinkamų judesių, lyg arkliui šokant, kada pastarasis dar nešoka. Tai vadinama „šokimu anksčiau negu arklys“. Atsilikimai šituo atžvilgiu, kada jau arklys šoka, vadinama „šokimu vėliau negu arklys“, o reikia šokti kartu, vadinasi, kad kavaleristo judesiai sutaptų su arklio, kada jis nugali kliūtį).

Tuo būdu, kliūtis nugalint, yra padėtas aiškus principas, prie kurio diena iš dienos, sistemingai, per tam tikrus laikotarpius konkūrus surengiant, ir yra einama, siekiant šito principo teigiamiausių vaisių.

Sausio 26 d. įvyko toks pirmas šeimyninis konkūras, kuriame dalyvavo vien tik pulko karininkai, per du jojimus, pulko jojykloje.

Dabar, vasario 9 d., konkūrai tiek pasistūmėjo pirmyn, kad galima buvo pradėti ir pulko vachmistų ir puskarininkų konkūrus.

Lygiai 12 val. prasideda konkūrai. Pirmas vachmistų ir puskarininkų jojimas. Jojykloje, kaip jau numatyta, tam reikalui sustatyta kliūtys, kurios dažnai laukuose sutinkamos. Kliūtys (platumo, tvora, žabu tvora ir tt.) įvairaus aukščio nuo 1 m. iki 1,10 m. Viso tokių kliūčių lygiai 10.

Viename jojyklos gale tribūna, kur sėdi kavalerijos viršininkas, karininkai, jų šeimynos ir svečiai, kitame jojyklos gale — gusarų komandos, liktinių pūs-

karininkų šeimynos, jų svečiai ir pulko orkestras. Trimtas — tai signalas įjoti ir kaip dalyviui pasisveikinti su viršininku, nugalėti kliūtis ir, išjoti. Bet ne visada taip atsitinka, kitam tenka ir pėsčiam išeiti ir, žinoma, be aplodismentų... Dalyvis turi vis tik šiokių ar kitokių pergyvenimų. Pirmiausia, sveikinantis su viršininku, į jį jau žiūri kokio nors prizo statula. Arba, kaip šį kartą, susimąstęs stovi Napoleono biustas ir žiūrį į Lietuvos gusarų kliūčių nugalėjimo pastangas, kurios daug bendro turi su Prancūzijos kliūčių nugalėjimo mokykla...

Taigi, vachm. ir puskarin. konkūruose dalyvavo 4 vachmistrai ir 8 vyr. puskarininkiai. Iš jų prizus laimėjo: 1 prizą vachmistras Tverijonas su arkliu „Empyras“ (punktų skaičius 0, atėjo per 46 sek.), 2 prizą — vyr. pskr. Jonika su arkliu „Azartas“ (punktų sk. 2, — per 55 sek.) ir 3 prizą — vachm. Tomkus su arkliu „Altas“ (punk. sk. 0, — per 1 minutę).

Po vachmistų ir puskarininkų konkūrų įvyko abu karininkų kliūčių nugalėjimo jojimai. Pirmas jojimas buvo tų karininkų, kurių arkliai mažiau ištreniruoti ir kuriems aukštesnės ir sunkesnės kliūtis sunkiau nugalėti. Pirmame jojime dalyvavo 7 karininkai. Kliūčių 9

ir nuo 1,10 m. iki 1,15 m. aukštumo. Čia 1 prizą laimėjo ltn. Švilpa su kumele „Jūrate“ (10 punktų, — nugalėjo per 1 min.); 2 prizą — vyr. ltn. Kavaliauskas (14 punktų, — per 1 m. 16 s.).

Antram karininkų jojime dalyvavo 9 karininkai, kurie turėjo nugalėti jau sunkesnes kliūtis, kurie tam dalykui yra davę vilties, nes arkliai jau anksčiau yra dalyvavę konkūruose. Turėjo nugalėti 13 kliūčių ir nuo 1,15 m. iki 1,25 m. aukščio. Čia 1 prizą laimėjo ltn. Kurkietis su arkliu „Ateistas“ (10 p., — per 1 m. 10 sek.) ir 2 prizą — kpt. Paulauskas su arkliu „Švitrigaila“ (12 p., — per 51 sek.).

Po konkūrų buvo visiems laimėjusiems įteikti prizai.

Tuo pulke surengti konkūrai ir baigėsi, kurie davė progos pamatyti, kokių rezultatų, kliūtis nugalint, duoda technikoje sistemiška mokykla, taip pat, kaip greitai patys dalyviai įsitraukia ir kaip ta sistema galima naudotis visą laiką.

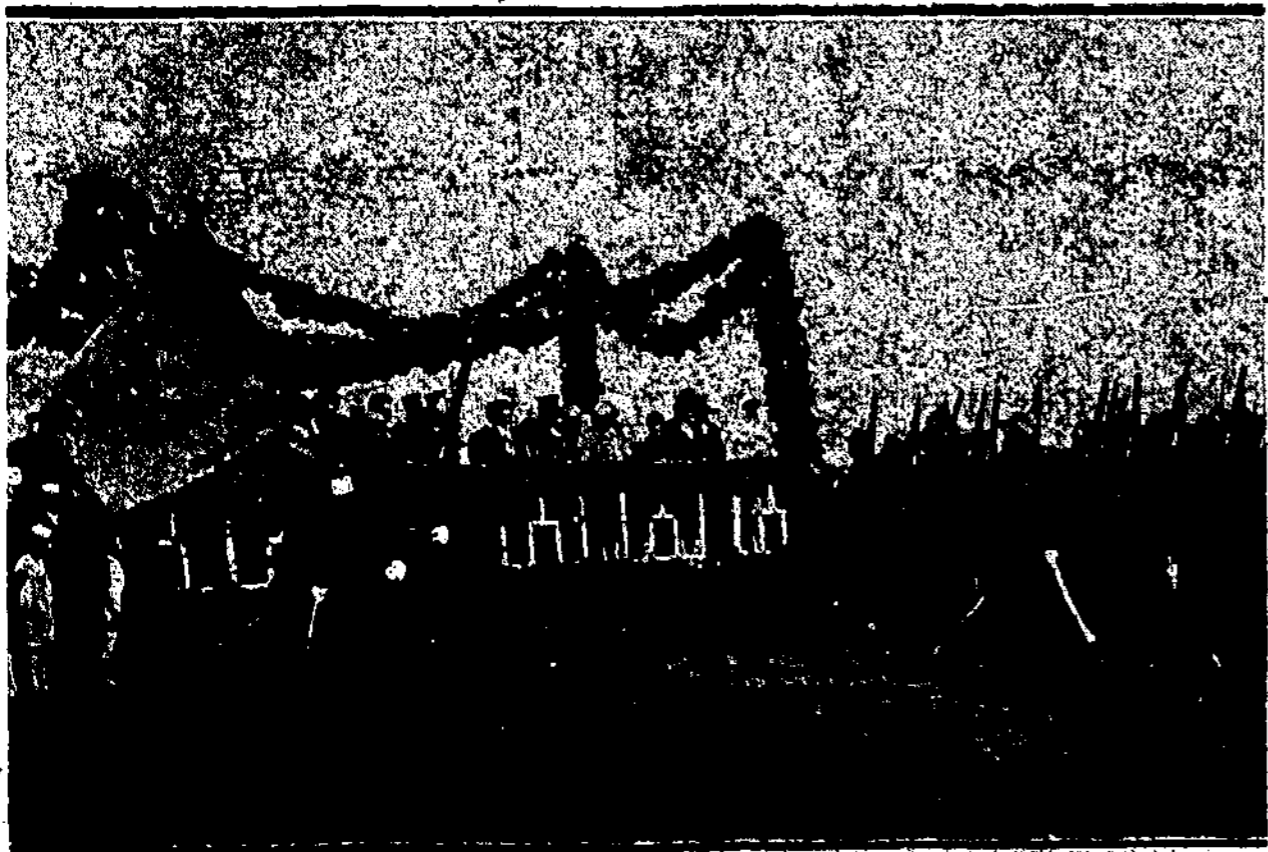
Be to, pulkas gauna progos susispiesti į krūvą: — geriau save pastatyti būsimo karo reikalui, o taip pat, kad ir kitus tinkamiausiai parengti tam pačiam reikalui.

Kpt. Žl.

V ė l i a v a .

Kartais gali kilti mintis, kad mūsų laikais vėliava jau atgyveno savo amžių ir pasidarė tik senovės liekana, kuriai laikyti vieta tik muziejuje, o ne pulke. Bet pažiūrėkim, kaip tą pulko vėliavą apibūdina prancūzai, kurių tarpe yra toks didelis nuošimtis nusistačiusių prieš karus ir nepripažįstančių tikybos. Pulk. Lebaud savo knygoje „Education morale du soldat de Demain“ apie vėliavą štai ką rašo: „vėliava — palas, susiūtas iš trijų gabalų, tautiškų prancūzijos spalvų, medžiagos ir pritvirtintas prie koto. Vėliava aukštas simbolis — tėvynės simbolis. Ten, kur ji plevėsuoja — Prancūzija. Kolonijose, užsieniuose, jūrose — ji atgaivina gimtinę, jos kalnus ir lygumas, jos miškus, jos upes... jos garsią istoriją ir jos idealus.

„Vėliava — pulko garbės ženklas. Vėliava garbės ženklas tų, kurie po ja susitelkia. Pati aukščiausia garbė — tėvynės gynimas. Tėvynės gynimas yra ne tik savo gyvybės aukojimas, bet ir nuolatinis darbas ir veikimas jos klestėjimui, jos didybei.

Pulkas didingai praeina su savo vėliava.

„Garbė ir Tėvynė — du žodžiai, auksu išsiūti vėliavoje, tai yra dvi susijusios idėjos. Tomis idėjomis turi gyventi karys, tarnaudamas kariuomenėje, ir kiekvienas pilietis, dirbdamas savo darbą.

„Vėliavos reikšmė milžiniška. Mūsų kasdieniame gyvenime, kur viskas, rodos, nukreipta į medžiagiškų žmogaus reikalavimų patenkinimą, vėliava turi pakelti mūsų sielą. Vėliava — pulko siela. Vėliava — siela tos draugijos, kuriai ji duota. Vėliava stiprina žmones, atliekančius savo pareigas, ir skatina juos siekti idealų.

„Todėl suprantama, kad šis „drobės gabalas“ turi būti aukštai gerbiamas ir tikrai neliečiamas. Vėliavos netekimas — pulko negarbė. Kiekvienas žmogus turi aukoti savo gyvybę vėliavos apsaugai. Jos apsaugai parenkami patys narsiausieji pulko kareiviai. Mes gi turime dėti visas pastangas paimti kautynėse prieš vėliavą, nes tai į priešų eiles įneš didžiausią sąmyšį ir nusiminimą. Prieš vėliavos paėmimą — kareivio didvyrio darbas. Jo garbės spinduliai spindi visam pulkui. Pulko vėliava dar labiau papuošiama kareivio karžygiškumui pažymėti. Ant pulko vėliavos, kurio karys ypatingai pasižymėjo, yra kabinama graži pynelė, panaši į akselbantą. Sporto organizacijos į savo vėliavas įsega žetonus ir ordenus, kuriuos jų nariai laimėjo rungtynėse. Vėliavoms reiškama ypatinga pagarba. Kokį įspūdį sukelia momentas, kai, pulkui stovint ramiai, atnešama, garbės sargybai lydint, vėliava, ir jai pats pulko vadas saliuotuoja.

„Kareiviai turi atidavinėti nešamai vėliavai karišką pagarbą. Taip pat pastebėsime beveik visus piliečius, kurie neverčiami atiduoda jai jau pilietinę pagarbą“.

Šias gražias prancūzų pulkininko Lebaud mintis pasistenkime suprasti ir įsidėmėti.

Mūsų žirgas senovės raštuose ir dainose.

Šiuo rašinėliu lyg norėčiau papildyti p. L. M. straipsnį „Žemaitukas“ (žiūr. „Kario“ 6 nr. š. m.), kadangi tasai minimas žirgas tikriausiai ir buvo žemaitukas, kurį taip mylėjo ir niekad su juo nesiskyrė lietuviai.

Tą žirgą, kaip lietuvio karo draugą, nors trumpai, bet labai ryškiai apibūdino S. Daukantas, pirmasai mūsų istorikas.

Viename jo veikalų „Darbay senuju Lituviu yr Zemaycziu“ randame¹⁾: „Lietuviai, žemaičiai meškinu apsimovusis, jei tos kurie neturėję, kyrėju apsilvilkusis, meškos kapuzu ausimovusis į karą taip puikiais ir greitais žirgais joję, jog rašytojai tų laikų ne išmaną, kaip juos girti savo raštuose. Šiandie tų žirgų veislė išniko su giminės laisvė, iš kurių, regis išsiveisė paskiau darbo arkliai, galį vergauti, o ne kariauti“.

S. Daukantas ir pats stebisi, žiūrėdamas į savo laikų arklius (gyveno jis 1793 — 1864 m. m.): „Kas tuo šiandie tikėtų, veizėdamas į lietuvių, žemaičių kumelėles, kaip erkeles, jei raštai to nestygavotų. Tačiau didai retai galima dar tokių puikių žirgų Žemaičiuose regėti“.

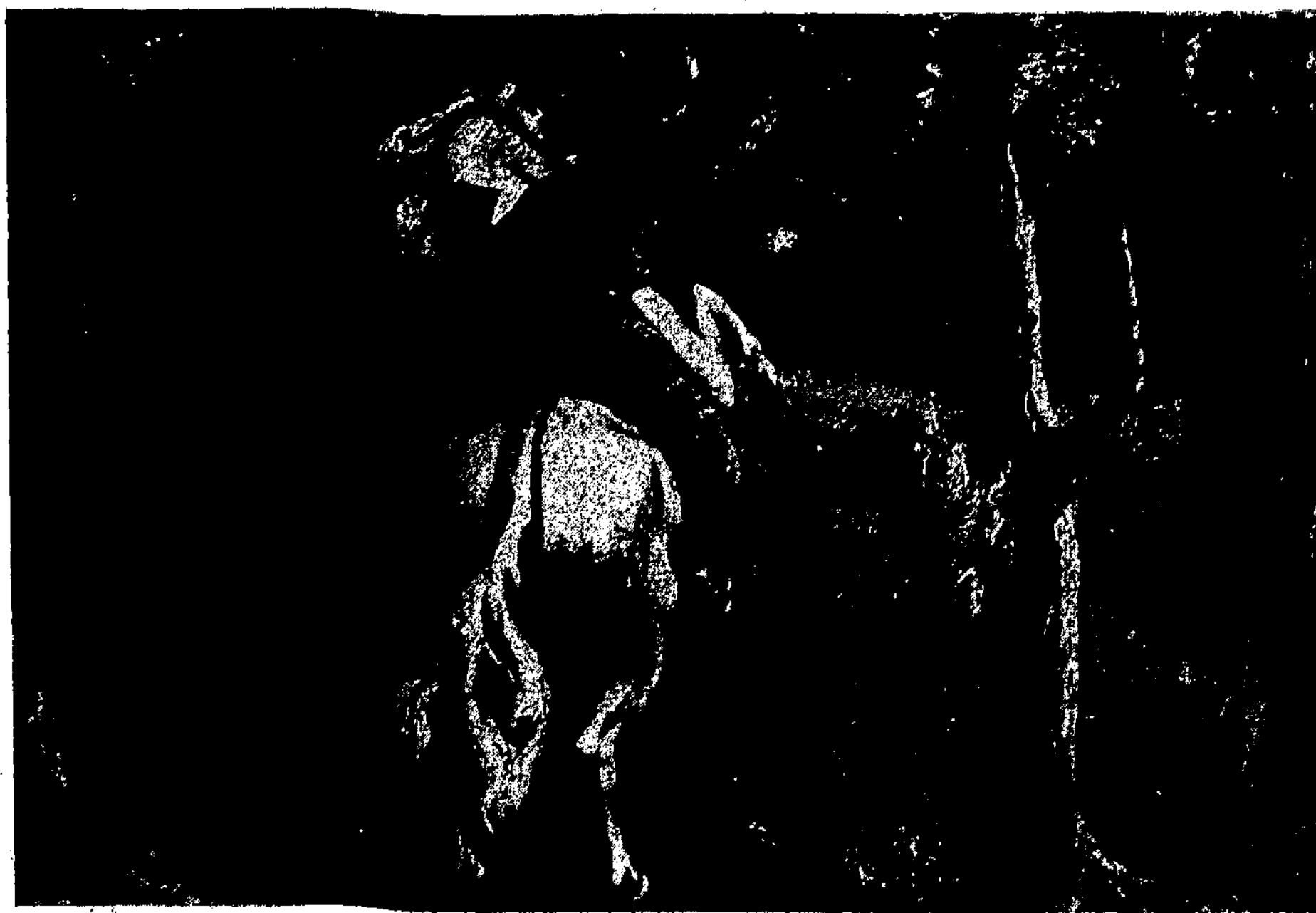
Kodėl taip atsitiko, kodėl taip sumenkėjo senoji garsiųjų mūsų arklių veislė? Tą dalyką S. D. aiškina

¹⁾ 26 psl. (Liet. univer. bibliotėkos leidinys Nr. 1, 1929 m.).

mažesne savo arkliams meile ir prisirišimu: „Taip mylėjo žirgus, jog juos senieji žemaičiai už tarnus savo laimos ir nelimos turėjo: dėlto gi nėra senų dienų dainos žemaitiškos, kurioje žirgas nebūt minavojamas“.

Kitam savo veikale S. Daukantas — „Budus Senovės Lietuvių“, skyriuje k a r y b a taip rašo²⁾: „Senovės Kalnėnai ir Žemaičiai, traukdami į karą, du tarnu lygiai turėjo, beje: šunį ir žirgą; nes gi, ko kareivis jodamas negalėjęs ant žirgo pakelti, tą jo šuo, įkinkytas į mažas rogeles, po jo vilko.“

²⁾ 186—188 psl.

Senovės lietuvių raitininkas.

A. Galdiko piešinys.

Pirmoji auka.

(Povilui Lukšiui pagerbti).

Šaltą žiemos dieną gražią ir saulėtą
Mirgančios saulelės spinduliais nusėtą
Būrys savanorių, narsiųjų karžygių
Dūmė priešų linkui žiemos plentu lygiu.

Žirgai bėrė sniegą kanopomis savo
Ir erdvėj prieš saulę, lyg žaibai žaibavo,
Ir skrido žirgeliai per laukus, kai vėjas
Miegančius pusnynus sapnu palytėjęs.

Kariai buvo ramūs, veidai jų šypsojos,
Kad su priešais grumtis išaušo rytojus,
Kad ir saulė juosius šypsodamos lydi
Pergalės vainiko kovoj nepavydi.

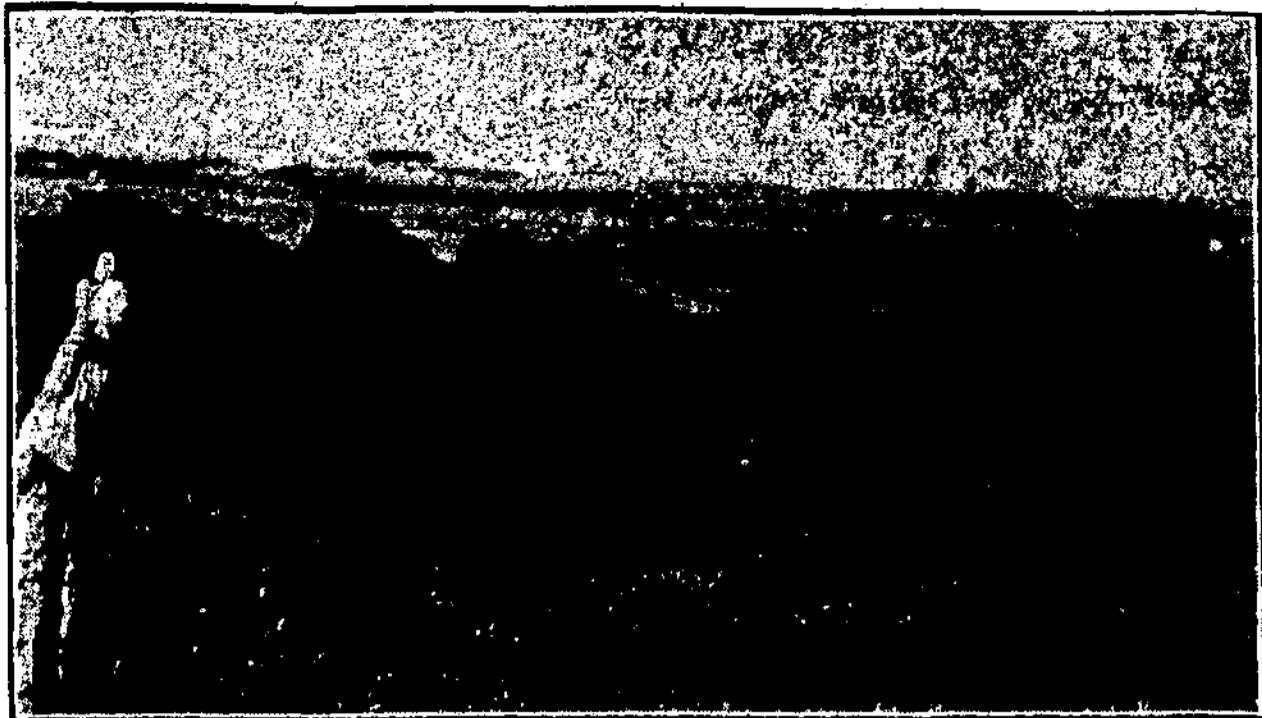
Vienas jų narsus aukštyn galvą kėlė
Ir aštrių žvilgsniu priešų pusę vėrė,
Lyg norėdams priešus žvilgsniais išžudyti
Ir sidabro laukus kraujais nudažyti.

Nors dar laisvas kelias — Kėdainių sodyba,
Bet jis savo žvilgsnius siunčia į žvalgybą—
Siunčia kovos žvilgsnį, skeldams baltą plotą,
Mirgančiuoju šydu ištisai nuklotą.

Bet ramus kai aušra, tik akys liepsnoja,
Tik širdis krūtinę galingai kilnoja,
Nes tėvynės meilė jos gelmėse verda
Ir jis stipriai spaudžia rankoj plieno kardą.
Jis meile šarvuotas, su ginklu rankose
Už tėvynės laisvę kausis jos laukuose,
Kausis jis su priešais už brangią tėvynę,
Nes jam josios meilė sukaustė krūtinę.

— Geriau laisvam kautis, negu vergu mirti
Ir priešų verguvę iš naujo patirti.
Geriau žūt kovoje už mielą gimtinę,
Negu nešt kraujuotą verguvės grandinę!—
Šiuos žodžius jis drąsiai mintimis kartojo
O akys narsumo žvilgesiais liepsnojo.
Ir ramus jis vyko į kautynių lauką,
Kur mirties šešėliai išsisklaidę plaukė.

Ir štai prie Taučiūnų karžygiai artėja,
Slenka pagužomis į laisvės engėją.
Ir drąsiai jie puola, šturmu atakuoja
Ir greit iš Taučiūnų jie rusus iššluoja.
Baisi kova buvo, kulkų lietūs lijo,
Kai lietuviai rusus iš Taučiūnų vijo,
Bet Lukšys narsiausiai skynė tautai kelią.
Sukaupęs savyje pranokėjų galią.

Žemaitukai ganykloje (iš valstybinio žirgyno)

Jo žirgas buvo dar artimesnis draugas, nes gi jis nešė patį kareivį ir lygiai su juo mirė. Todėl jaunuomenė, kaip Kalnėnų, taip ir Žemaičių, senovėje nieku kitu tiek nerūpinos, tiktai žirgų grožybe, kurių veislė visoje pasaulėje buvo garsi ir pageidaujama ne vien graikų ir romėnų dėl dailumo, žeklumo, greitumo ir stiprumo, bet dar ir paskesniais laikais yra garbinama ir senųjų minima.

Nes gi senovėje tas tebuvo garsus jaunikaitis, kurs gražesni žirgą turėjo, todėl kiekvienas pirmiausia būtų viso savo lobio išsižadėjęs, nekaip savo žirgą ligi gyves kitam atidavęs. Nes gi šiandien dar yra sakoma į susirūpinusį žmogą: ko nuliūdai, ar ne žirgą parduavęs; arba — nuliūdo, it žirgo nustojęs; arba — džiaugias ar ne žirgą gavęs“.

Senovės lietuvis, supratęs su savo žirgu kare, ir taikos metu daugiausia raitas jodavo. Tas įprotis, tradicija, ilgai laikėsi lietuviuose, net ir dabar kartais atsiliepia. S. Daukantas tą reiškiniį taip apibūdina:

„Todėl šiandien dar jaunas žemaitis, jei negal raitas joti, nors ir ant erkelės kumelėlės, į bažnyčią ar į muge, tad velija peščas beiti, nekaip bevažiuojas. Klausiamas, dėlko nevažiuoja su moterimis, atsako: „ar aš koksai vergas ratgalyje vilktis“.

Skrido, švilpė kulkos rusai atsišaudė,
Bet Lukšys narsusis laisvės kulkom gaudė,
Gaudė juos po vieną ir klojo ant sniego,
Kurie pro jo žvilgsnį veriantį prabėgo.

Jau rodos nė vieno ruso nebeliko,
Ten kažkur už sodžiaus Taučiūnų išnyko,
Bet štai priešų kulka žaibu atplasnajo
Ir Povilą Lukšį ji krauju užklojo.

Krito jis laukuose gimtosios tėvynės
Ir tekėjo kraujas iš laisvos krūtinės,
Kraujas mūs senelių, garsių pranokėjų
Veržės iš krūtinės ir srovėm tekėjo.

Jis krauju atpirko laisvę tėviškėlės
Ir kur plūdo kraujas šandie žydi gėlės,
Šandie žydi gėlės ir stovi paminklas
Jo garbės ir vardo amžinasis ginklas.

Ilsėkis, Didvyri, tėvynės glėbyje,
Jos laisvoj žemelėj, tyliajam smėlyje!
Mes šį tavo žygį auksu įrašysim
Ir gyvą paminklą raidžių pastatysim!

* * *

Taučiūnų laukuose ir ant tavo kapo
Žydi garbės gėlės tarp žaliųjų lapų.

„Gaspadorius subatos vakarą, norėdamas pievos kertę nubagti, stiprin savo jaunus piovėjus, būtinai nuvargusius, tais žodžius: Vaikeliai, baikim tą barą šiandien, aš jums rytą duosiu arklius į bažnyčią joti. Šitais žodžiais pagaiivinti, tarsi pajėgos atsigėrę, nubagdavo dainuodami, nors pusiaunaktyje“.

Senovėj Lietuvos vyrai, besididžiuodami savo žirgais ir besidžiaugdami gavę pajoti, mokėjo juos prižiūrėti ir stropiai rūpinosi jų sveikata ir pajėgumu:

„Paprastai, traukdami į karą apvyžojo savo žirgus plaušomis, ne vien pačius, bet jų galvas ir ausis, lig pirmųjų kojų narių ir lig pastarųjų kinklių, idant kelionėje nuo darganų ir lytų nepakriūstų ir nepagurtų.

„Tokiū dar senovės būdu išjoję žemaičiai 1794 metais (Kasčiuškos sukilimo metu) kariauti ties Liepoja, Gruobine ir Saločiais. Išjoję ant žirgų, namie augintų, ir ne plaušomis nuvyžtų, bet gelumbėmis apsiūtų, tatau dar tarp senųjų šiandien kiekvienas tebminavoja.

„Keliaudami senovėje sėdėję apžargai — be balno ir be kilpų, bet taip stipriai, jog, galvą nukirtus, dar kelis šimtus žingsnių nešęs arklys sėdintį, kol išvirsdavęs. Patį arklį pirma apynasriu ar brizgilais valdę, o vėlesniais laikais kamanomis“.

Kad žirgas senovės lietuvių gyvenime tikrai turėjo tokios didelės reikšmės ir kad tokių savų arklių tikrai buvo garsi veislė — labai ryškiai tatau parodo mūsų liaudies dainos.

Dainos kai kuriais atžvilgiais dar reikšmingesnės, negu pati istorija. Istoriją rašė pašaliniai žmonės ir daug vėliau, o dainos yra pačių lietuvių sielos ir jausmų balsas: jose atsispindėjo daugiausia tokie dalykai, kurie labiausiai jaudino bei virpino lietuvių širdį. Kiek skaisti besiilginti meilės Lietuvos mergelė dainuoja apie žalią rūtą ir savo darželį, tiek jaunikaitis apie savo žirgą. Tuo būdu žirgo dainos labai glaudžiai yra susijusios su bernelio meilės himnu ir nuolatinio karo vaizdais. Todėl tų žirgo dainų labai daug: jos sudaro net pusę (50%) visų mūsų liaudies dainų.

Nes ji lanko visos Lietuvos dukrelės
Ir veik kožna viena sodina gėleles.

Lankykit, sesutes, Jo garbingą kapą,
Neškit ir sodinkit nors po vieną lapą —
Nors po vieną lapą gėlelių spalvotų,
Kad smėlio krūtinę jie žiedais užklotų.

Lankykit Jo kapą, motutes, tėveliai,
Jauni broliūželiai ir maži vaikeliai,
Visi ji lankykim, gėlėm apsodinkim
Ir siaurą takelį vieškeliu praminkim.

Lai Karžygis mačo, lai naktim gėrėjas,
Kai bučiuos jo gėles dvelkiantysis vėjas,
Lai Didvyris džiaugsis mėnulio šviesoje,
Kad jo kūnas ilsis žemėje laisvoje.

Jis naktim išeina iš kapo krūtinės,
Kuomet šypsos žvaigždės erdvių sidabrinės,
Kuomet žilagalvis spindulėlius sėja

Jis kapo gėlyne linksmai vaikštinėja.

Jis kiekvieną gėlę meiliai pabučiuoja
Ir žydinčiai gamtai šiuos žodžius kartoja:
— Geriau laisvam kautis ir kovoje žūti,
Negu visą amžių gailiu vergu būti.

Jonas Morkūnas.

Čia paimsim tik keletą ryškesnių ištraukų³⁾:

Anksti rytą rytužį
Pašersiu žirgyti;
Dienelei auštant,
Saulelei tekant
Reikės man šalin joti.

Ai žirgyti mano,
Ai mano bėrasis,
Kurlink tu bėgi?
Kurlink tu žvengi?
Kur tu mane nuneši?

Šalin į karą
Į svetimą žemę —
Ten tu nubėgsi
Ten mane nuneši.

Ar tau per sunku
Tas tolins kelias?
Ar avižų žakelis?
Ar šis jaunas raitelis
Su blizgančiu kardeliu?

Ui žirge, žirgeli,
Mano juodbėrėli,
Kodėl tu neėdi
Grynų avižikių?
Kodėl tu negerai
šalto vandenuko?
Argi tau parūpo
Tolimas kelelis?

Argi tau parūpo
Devynios upužės?
Devynios upužės
Plaukte plaukiamosios,
O ši dešimtoji
Nerte neriamoji?

Ei tu žirgeli, pariestsprandėli,
Kam taip balsiai nusižvengi?
Ar tau per sunku, ar tau per toli
Ar per dygūs pentinėliai.

Nei man per sunku, nei man per toli,
Nei per dygūs pentinėliai,
Tik man parūpo tolins kelužis —
Per juodą purvą tamsioj giružėj.

Štai kaip myli ir kaip nuoširdžiai kalbasi jaunas raitelis su savo žirgu, lyg su geriausiu draugu. Daugiau jis rūpinasi tuo žirgu, negu pats savimi. Kiekvienas jo žvengimas jam labai jautrus ir artimas.

Šit kita panaši dainelė, iš kurios matyti, kaip narsus ir ištvermingas bernelis kiekvienoj žygio padėty suranda sau išeitį:

Ei geriau, gėriau,
Gerdams dūmoju:
Kur aš gausiu nakvynužę?
Bėram žirgui strajelę?

Aš nusijočiau
Į beržynėli,
Tai bus mano nakvynužė,
Bėram žirgui strajelė.

Aš pagenėčiau
Beržų lapelius,
Tai bus žirgo pašarėlis,
Kai gynos avižėlės.

Aš nusilausčiau
Beržų šakeles,
Tai bus mano patalėlis,
Margieji priegalvėliai.

Aš paguldyčiau
šviesią pučkėlę
šalia mano šalužėlės,
Tai mano mergužėlė

Aš pakabinčiau
Savo kepurę,
Tai bus mano zegorėlis,
Raibas mano gaidužis.

Kad tie broleliai bei jų žirgeliai nebuvo jau tokie menki, bet smarkūs, matyt iš kitų dainų:

Mūsų brolyčių
Plaukai kruzuoti,
Pentinužiai nušveisti.

Pamaži jokit,
Balti broleliai,
Per varinį tiltelį!

Balkužiai ilinks,
Tiltelis ilūš, —
Įpuls mūsų broleliai
Kad ir įpulsim,
Tikt neprapulsim,
Išplauks mūsų žirgeliai!

Kai aš buvau
Jauns nevedęs,
Didis puikūnėlis
Aš turėjau
Bėrą žirgą
Aukso ledžingotą

Šilku balnu
Pabalnotą,
Sidabru žabotą
Kai aš jojau
Per šilelį, —
Šilelis dulkėjo.

Senovės bernelis nesivaikė didelių mandryščių: jam svarbu, kad tik patogų ir gražų būtų:

Nusicisiu į turgelį,
Nusipirksiu sau žirgelį,
Kad ir mažą, bile gražų.
Mandrus buvo bėrs žirgelis!
Prieš kalnelį riščia bėgo,
— Per upelį plaukte plaukė.

³⁾ Naudojau V. Kalvaičio rinkinį: „Prūsijos Lietuvių Dainos“

A. Čepo piešinys.

O jei ir patsai
Aš jau ne parjosiu, —
Parbėgs mano juodbėrėlis.
Parneš mundūrą
Ir aukso karūną
Juodais kraujais apšlakstyta.
(Iš liaudies dainų).

Ne tik mėgo, mylėjo lietuviai tuos savo mažus žirgelius, bet gražiai juos laikė ir puikiai dabino:

Mano tėvelio nauja strajužė Tuodu žirgužėliai,
Tai dailiai išdabinta, Tuodu juodbėrėliai
Tai dailiai budavota. Tymužiu pabalnoti
Kamps į kampelį, Į tuos balnužėlius
Langs į langelį, Į tuos tymužėlius
O vidury stragelėj Kyba aukso kilpelės.
Stov du bėri žirgeliai

Pasirodo, kad turtingesnieji ir didesni puikūnėliai laikė net po keletą žirgų, bet įvairiems tikslams ir reikalams:

Kai aš augau pas tėvelį,
Kaipo medis žalūnėlis,
Tai turėjau tris žirgelius,
Šaunus spranus lakūnėlius.
Viens buvo margas, kaipo gegelė,
Antrasis juodas, kaipo sabalas,
Tretysis baltas, kaipo gulbelė.
Aš su marguoju po svieta skraidžiau,
Bet su juoduoju Kryžiuokus puoliau.
Su baltuoju rudenėlyj
Laksčiau pas mano mergele.

Tad šit kokie buvo lietuviai ir jų žirgai, kol neprispaudė baudžiava ir svetimųjų verguvė ir kol nepalaužė nei jų dvasios, nei nesusmulkino arklių veislės. Taigi dabar sveikintinas vietinių arklių gerinimo draugijos tikslas ir sumanymai pakelti ir paplatinti savo lietuviškų arklių veislę, kuri geriausiai tinka mūsų reikalams ir mūsų sąlygoms.

Mjr. B.

Kam reikalingas kariškas jaunuomenės paruošimas?

Įvedus mūsų mokyklose karišką paruošimą, kilo įvairių priekaištų dėl jo. Daugelis sako, kad negražu jau mokyklose mokinius mokyti kariško mokslo. Kariškas

nusiminti, nes ir nedidelė, negausinga tauta gali išlaikyti nepriklausomybę didelių valstybių tarpe.

Mes atmename iš istorijos mūsų tautos didelius darbus ir žygius. Mūsų tauta nors ir tada nebuvo labai gausinga, bet vis dėlto

šimas. Bet žinome, kad tautos nepriklausomybė pareina nuo jaunuomenės išauklėjimo ir tinkamo jos paruošimo savo kraštui ir tautai ginti.

Mūsų vyriausybė yra padariusi pradžių tame dalyke. Ir reikia tikėti, kad ji eis toliau nusistatytu planu. Praėjus kuriam laikui, jaunuomenė sudarytų vieningą, drausmingą ir galingą valstybės vienetą, kuris visomis jėgomis siektų mūsų tautos gerovę ir nepriklausomybę išlaikyti. Štai kodėl įvestas kariškas paruošimas mokyklose. Jaunuolis, iš jaunatvės pažinęs karinio darbo dėsnius, taps drausmingas ir susipratęs mūsų tautos nepriklausomybės gynėjas.

Tikiu, kad karinis paruošimas mokyklose sustiprins mūsų tautos pamatą ir ateitį. Ateis tas laikas, kada mūsų visa tauta bus kariškai parengta, apginkluota ir apmokyta. Ir tuomet mūsų tautai nebus sunku išlaikyti savo nepriklausomybę. Tuomet su mumis skaitysis ir kitos didžiosios pasaulio tautos. Tuomet mes įstengsime pasiekti savo tikslą, atvaduoti sostinę Vilnių iš priešų nagų.

Mokinys P. S-das.

Suaugusių vakariniai kursai.

Dauguma pradžios mokyklų mokytojų steigia vakarais suaugusiems kursams. Mokslas einamas pradžios mokyklų programa. Moko skaityti, rašyti, skaičiuoti ir kitų mokslo dalykų. Pageidautina, kad kursuosna būtų įvesta ir kūno kultūros dalykai bei žaidimai, kas Švietimo Ministerijos yra leista. Šis dalykas pajvairins kursuose darbą, o suaugusieji uoliau lankys kursus. Turi būti kursuose ir dainavimo pamokų, kur jaunimas išmoka gražių kariškų dainų. Kurnekur, mūsų karių krauju aplytetoje žemėje, yra ištisi plotai, gyvenami rusų ir sulenkėjusių lietuvių. Pastarieji tarp savęs kalbasi rusiškai arba lenkiškai: (Sakysime, kad ir Vendžiogalos apylinkė). Tokiose vietose būtinas reikalas

„Aušros“ gimnazijos III - A. kl.

mokslas atitraukias mokinius nuo mokslo. Jie pradeda daugiau domėtis sportu, kariškais dalykais ir užmiršta savo pamokas. Bet tai yra neteisingi priekaištai, kuriuos gali skleisti tik neišmanėliai. Kariškas jaunuomenės paruošimas labai reikalingas mūsų tautoje.

Mes visi žinome, kad mūsų tauta maža ir dar neseniai atgavo nepriklausomybę. Jos nepriklausomybę tyko dar ir dabar išplėsti įvairūs priešai. Svarbiausi priešai yra mūsų tariamieji „broliai“ — lenkai. Jų tauta yra didesnė, jie jaučiasi už mus galingesni ir todėl laiko mūsų sostinę Vilnių. Visuomet didžiosios valstybės stengias mažas pavergti, išnaudoti. Mes, visa tai žinodami, ne visada galime pasitikėti kitų valstybių pagalba, tarptautiniu teisingumu. Turime stengtis stiprinti savo jėgas, turėti galingą ir drausmingą kariuomenę. Didelės kariuomenės mūsų valstybė neįstengia išlaikyti nes tam dalykui reikalingas piliečių gausingumas ir turtingumas. Bet mes neturime

įstengė ilgai išlaikyti savo nepriklausomybę. Pikčiausi priešai — kryževiviai ilgus metus stengėsi mus nugalėti, bet mūsų tauta ne tik sulaukė jų puolimus, bet dar Žalgirio laukuose sunaikino jų galybę. Ir visa tai įvyko todėl, kad mūsų tauta ilgus metus buvo užsigrūdinusi mūsųose ir laikė savo tarpe vienybę. Tik vėliau per savo „brolius“ lenkus pražudė nepriklausomybę.

Dabar mes gyvename tryliktus nepriklausomybės metus. Daug darbų yra nuveikta per tuos metus, nors ir sunkiose aplinkybėse. Daug yra pažengta kultūros ir švietimo srityje. Bet dar daug neuveiktų ir sunkių darbų laukia ateityje.

Mes nenusigąskime jokių sunkenybių, bet branginkime nepriklausomybę ir stenkimės ją tinkamai apsaugoti.

Bet kaip? paklauskite. Pirmiausia mes turime laikytis vienybės. Lietuvių patarlė sako: „Kur vienybė — ten galybė“. Antras dalykas: tai kariškas tautos paruo-

steigti lietuvių kalbos kursus. Čia naujokai išmoks lietuviškai kalbėti ir drauge pames sunkia našta kurią kariuomenėje reikia nešti nemokant savos kalbos.

Taigi, jaunime, kol būsi pašauktas tėvynės sargybon, eik į suaugusių vakarinius kursus, švieskis, o jeigu jų nėra įsteigta, prašyk vietinio mokytojo: jis nuo to neatsisakys, nes tai jo šventa pareiga.

Mok. A. Adomaitis.

Kaip turime skaityti.

Daugelis iš mūsų tarpo skaitome knygas bei laikraščius vien

dėl to, kad būtų perskaityta tas ar kitas straipsniukas, ir gana. O kad tą dalyką, kurį skaitome, įsisąmonintume, pažvelgtume į jo turinį, išskeltume blogus išsireiškimus, žodžius, pasisavintumėm gerus patarimus ar kita, tai neateina nė į galvą. Na, ir kokia nauda bus mums, draugai, jeigu, pav., paimsime į rankas „Kari“ ir, šiaip taip perskaite, atgal padėsime. Perskaitysime be jokios kritikos, neįsigilinsime į rašinio turinį ir t. t. Iš tokių skaitymo beveik jokios naudos.

Jeigu jau skaitome, tai skaitykime gerai. Paėmę knygą arba

laikraštį, pav., „Kari“, skaitykime atsidėję, pamažu, stenkimės suprasti visus žodžius. Be to, pirmiausia reikėtų, man rodos, pradėti skaitymą nuo rimtesnio turinio straipsnių, kol mūsų protas nėra įvargęs, o paskui leistis prie lengvesnių dalykelių.

Toks skaitymas naudingas. Įgyti išpūdžiai bei patarimai pasiliks ilgesnį laiką pas mus ir, laikui bėgant, galėsime pasinaudoti.

Taigi, draugai, dar kartą primenu, skaitykime atsidėję, pamažu ir stenkimės, kaip sakoma, kiekvieną žodį sukramtyti.

Linkuvos aidas.

Anykščių žemės ūkio klasės jauni lankytojai. Ji yra gausiausia Lietuvoje iš šios srities klasių. Turi 44 mokinius. Į pamokas ateina nemaža laisvų klausytojų — apylinkės ūkininkų. Klaseje dėstomi įvairūs žemės ūkio mokslai ir atliekama praktika. Be to, po dvi dieni per mėnesį mergaitėms dėstoma namų ruošia ir atliekama praktika. Klaseje veda stud. agr. P. Vasinauskas.

(„Ūk. P.“ klisė).

Malonus svečias.

Malonus svečias „Karys“ aplankė mus, kartu ir mūsų vaikučius. Be to, jis nežada mus palikti, kaip kitas svečias, bet nori likti mūsų bičiulis. Iš tikrųjų, jis bus artimas mūsų draugas, nes matysime mes jį kiekvieną savaitę kupiną naujų minčių, idėjų ir karo mokslo žinių. Jis mums teiks daug daugiau energijos bei pasiryžimo skiepyti būsimiems piliečiams tėvynės meilę, kartu ir sąmoningo piliečio pareigų supratimą.

Mes, mokytojai, turime būti labai dėkingi Švietimo ir Krašto Apsaugos ministerijoms, kad jos, jausdamos karinio auklėjimo reikšmę, leido „Kariui“ lankyti kiekvieną pradžios mokyklą. Į šias mokyklas renkasi šiaudinių pastogių sūneliai, turį dar labai menkų supratimą apie tautą, jos uždavinius ir piliečio pareigas. Kodėl taip yra? Manau, šis klausimas kiekviena, n lengvai išrišamas. Iš kur gi apie visa tai vaikėlis nugirs, jei jo auklėtojai, tėvas ir motina, patys nežinodami, nieko jam nesakė.

„Kario“ nešamas idėjas į senų žmonių širdis pasėti yra be galo sunku, bet užtat turime jas skiepyti į mažųjų sielas. Mes turime išauklėti jaunuosius taip, kad jie mylėtų gimtąjį kraštą ir brangintų jį labiau, negu save gyvybę, nes jaunoji karta yra tautos ateitis.

Kai mūsų mažiesiems bus skiepijama „Kario“ nešamos idėjos, tada tikrai sulauksime iš jų tokių karžygių, kuriais, nors jau keli šimtai metų kai po žeme guli, bet vis dėlto ir šiandien Lietuva didžiuojasi, nes prieš jų galybę lenkė galvą rusas, kryžiuotis ir kiti mūsų kaimynai. Tik tada ateis laikas smurtininkui, rytų kaimynui lenkui, paleisti iš aro nagų Lietuvos širdį — Vilnių.

Gal vienas kitas pasakytų, kad „Karys“ yra kariuomenės, o ne mūsų mažųjų laikraštis. Taip manydamas labai klystų. Iš tikrųjų, nors ir ne visa, kas „Kary“ rašoma, supras vaikučiai, bet rasis ten jiems ir visiškai prieinamų, kartu ir labai vertingų dalykų.

Jame yra straipsnių, kurie kiekvieną skaitanti ragina suprasti ir atlikti šventas piliečio pareigas. Be to, „Kary“ dedama daug istorijos dalykelių, uždegančių kiekvieno lietuvių širdy tėvynės meilės liepsnelę ir stiprinančių pasižadėjimą eiti savo tautos karžygių pėdomis, nes žmonės tautiškai subręsta, pažinę tikriau sakant, ištyrę savo tautos istoriją. O taja medžiaga „Karys“ yra ir bus duosnus, todėl mokytojų pareiga ją (medžiagą) tiekti vaikučiams.

Tenebūnie „Karys“ tokiu svečiu, kuris po vaišių išsaina, bet tebūnie mūsų ir mūsų mažųjų artimiausias bičiulis.

Bronius Nemickas.

Estų Lenkų bičiuliavimasis ir mes.

Valstybių galvų (prezidentų, karalių) oficialės kelionės vienu pas kitus, t. y. vadinamieji vizitai, nėra jau toks dažnas dalykas politiniame gyvenime. Tokie vizitai daromi tik artimiems santykiams ir dideliam draugingumui tarp dviejų valstybių pabrėžti. Tokius vizitus kitos, ypač kaimyninės valstybės, labai akyliai seka ir iš jų daro tam tikrų išvadų ateičiai.

Pasklydus žiniai apie Estijos valstybės galvos p. Štrandmano kelionę Varšuvon, į tai gyvai atsiliepė estų artimesnių ir tolimesnių kaimynų spauda. Dauguma tų valstybių, kaip Švedija, Vokietija ir kitos reiškė dėl šio žygio savo nusistebėjimą, o kitos kaip, Lietuva, Tarybų Rusija ir iš dalies Latvija, tiesiog tuo pasipiktino. To nusistebėjimo ir pasipiktinimo priežastis glūdi tame, kad Estijos valstybės galva vyksta ne pas savo artimuosius Pabaltijo kaimynus, bet tolimus, mažai su jais bendro turinčius, imperialistinius lenkus. Latviams nepatiko tai, kad estai, darydami tokį svarbų politinį žingsnį, su jais nepasitarė. Kai kurios latvių politinės grupės tą kelionę suprato, kaip politinės krypties pakeitimą ir Pabaltijo sąjungos idėjos griovimą. Tarybų Rusija šį Estijos žingsnį laiko nukreiptą prieš save, nes Estija, atsistojusi Lenkijos pusėn, tuo pačiu pasidaro rusams priešinga. Tačiau didžiausios reikšmės ši kelionė sudaro Lietuvai. Jau pats bičiuliavimasis su mūsų pikčiausiais priešais, lenkais, pridariusiais Lietuvai aibę visokių skriaudų ir pagrobusiais jos senąją sostinę Vilnių, yra nedraugiškumas Lietuvos atžvilgiu. Bet buvo manyta, kad mūsų opiausia tautinės politikos vieta — teisės į Vilnių, nebus estų paliesta.

Tačiau atsitiko kitaip. Jau dešimt metų eina tarp Lietuvos ir Lenkijos atkakli politinė kova už Vilnių. Lietuvos kaimynai, nors ir suprasdami mūsų reikalavimų teisėtumą, mums šioj kovoje nepadėjo, tačiau į ją nė nesikišo. Jie visur stengėsi Vilniaus klausimu išlaikyti visišką neutralumą, tai yra stengėsi niekur nepareikšti savo nuomonės dėl Vilniaus teisėto priklausomumo. Pradėjus ruošti p. Štrandmanui kelionėn, pasklydo gandai, kad jis vykdamas sustosias Vilniuje, kur lenkai jau ruošia jam oficialės vaišes. Kadangi Estijos valstybės galvos dalyvavimas mūsų pagrobtoje sostinėje, lenkų suruoštose iškilmėse, yra labai reikšmingas, nes tuo lenkai netiesioginiai pripažįstami teisėtais Vilniaus šeimininkais, tai mūsų užsienių reikalų ministerija pareiškė estams Lietuvos griežtai neigiamą pažiūrą į šią politinę demonstraciją. Estijos atstovas Lietuvai savo vyriausybės vardu pažadėjo, kad p. Štrandmanas *Vilniuj nesustosias*. Tačiau, nežiūrint į visą tai, Estijos valstybės galva Vilniuje ne tik sustojo, bet ir dalyvavo lenkų suruoštame pokylyje. Čia iš abiejų pusių buvo pasakyta daug „meilių“ žodžių. P. Štrandmanas savo kalboje pareiškė, kad jis džiaugiasi, būdamas lenkų mieste, turinčiam tokią garbingą istoriją, ir davusiam Lenkijai tokius vertingus vyrus, kaip poetas Mickevičius ir maršalas Pilsudskis. Pabaigęs kalbą p. Štrandmanas iškėlė taurę už Vilniaus miestą ir lenkų valstybę. Po to, grojant estų himną, p. Štrandmanas išvyko į Varšuvą.

Varšuvoj buvusių priėmimo iškilnių ir prie

vyno taurės pasakytų kalbų mes neminėsime, nes jos mums nesvarbios. Mums, lietuviams, svarbu tai, kad Estų valstybės galvos viešėjimas Vilniuje ir ten jo pasakyta kalba, giliai užgavo lietuvių tautiškus jausmus. Be to, estai paneigė ne tik neutralumą, bet aiškiai atsidavė į veidmainių lenkų glėbį. Žinoma, ilgainiui estams, tur būt, teks ta „draugyste“ skaudžiai apsivilti, kaip apsivylė ir kiti, patikėję tų jų, avies kailyje vilkų, pažadais.

O kol kas, vertinant susidėjusias aplinkybes Lietuvos atžvilgiu, tenka pasakyti, kad nors mūsų piktieji priešai lenkai, gavę estų moralės paramos, pasijustę lyg ir tvirtesni, bet mūsų teisės į savąją sostinę nuo to nė kiek nesusilpnėja. Mūsų viltys ir pasiryžimas, neatsižvelgiant į ištinkančius smūgius, vis stiprėja.

Baigiant tenka pasakyti, kad šiomis dienomis jau pasireiškė kai kurie gana charakteringi pažymiai. Rusų vyriausybė pranešė Estijai, kad senai ruošama estų prekybininkų ir pramonininkų delegacijos kelionė į Rusiją, ūkiškiems ryšiams sustiprinti, negalėsianti įvykti, nes dabar nebeturinti prasmės.

P. Štrandmano viešėjimo metu Varšuvoj Tarybų Rusijos atstovas Lenkijai iš ten išvyko į Maskvą. Tas aiškinama, kaip politiškas gestas prieš Estus. Lietuvių visuomenė irgi neliko abejinga. Prieš kelėtą metų Kaune buvo įsteigta lietuvių estų susiartinimo draugija. Tos draugijos pirmininkas p. Šilingas, po tokio estų lenkų bičiuliavimosi, laiko nebegalimą savo tolimesnį veikimą ir todėl atsisakė nuo pirmininko pareigų. Vasario 13 dieną Kaune net buvo susidariusi visuomenės protesto demonstracija prieš estus.

Kpt. Vilutis.

Uragvajaus valstybės atvaduotojui Artigui paminklas Montevideo „Interpendencijos“ alkšteje.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulkas.

Scenos mėgėjų ratelis. Pulko švietimo vadovo rūpesčiu įsisteigė scenos mėgėjų ratelis. Ratelio narių tikslas lavintis vaidyboje, parinkti veikalus, tinkančius karių dvasiai, skatinti kareivius, ypatingai liktinius puskarininkius, dirbti toje srityje ir lavintis, vaidinti, deklamuoti ir t. t.

Ratelio nariais kviečiami karininkai, puskarininkiai ir kareiviai. Priimami į narius ratelio darbuose pasižymėję ar švietimo vadovo rekomenduojami.

Ratelio pirmininkas — švietimo vadovas.

Teko girdėti, kad vienas ratelio narys yra parašęs dramą, kuri netrukus bus suvaidinta. Dabar ruošiamas statyti komedija: „Bajoras Gaidys“.

Vakarėlis. Vasario 2 d. pulko karių klube Akiras-Biržys su savo draugais suvaidino neva farsą „Noriu ženytis“. Prie linksmos sodietiškos muzikos: armonikos, smuiko ir „bacitlios“, įvairūs „šposai“ iš naujokų gyvenimo sukėlė linksmą nuotaiką. Vyr. pusk. Bulkis, akomponuojant v. p. Dovydeniui, padainavo porą dainelių: „Oi, kas“, ir „Oi kas bernai do berneliai“.

Po programos buvo šokiai.

V-lis.

Aviacija.

Visuotinis puskarininkių susirinkimas. Vasario mėn. 4 d. įvyko, savo ramovėje, aviac. liktinių puskarininkių visuotinis susirinkimas. Susirinkimui pirmininkavo ramovės pirmininkas kap. Tyškus.

Tarp kitko, nutarta kuo iškilmingiau paminėti vasario 16-tąją dieną, gausiai iliuminuojant Vytauto Didžiojo paveikslą ir Vytį. Pakviesti ką nors iš karininkų laikyti šiai iškilmingai dienai paskaitą ir vakare surengti šeimynišką pasilinksminimą. Numatoma padaryti rinkliava ir surinktus pinigus pasiųsti Vilniui Vad. Sąjungai.

Be to, likt. puskarininkių ir viršilų žmonos nutarė kurį nors šeštadienį suruošti šeimynišką arbatėlę ir gautą pelną paaukoti galutinam įrengimui ir pagražinimui A. Fredos karių bažnytelės.

„Mokyklos draugai“.

1930. II. 12. 4 artilerijos pulko karių klube Valstybės Dramos artistai: J. Staniulis, H. Kačinskas, J. Petrauskas, V. Dineika, V. Oškinaite, N. Jurašūnaitė, N. Vosyliūtė, T. Vaičiūnienė ir kiti vaidino „Mokyklos Draugai“ A. Fuldo 4 veiksmų komediją.

Kadangi buvo neaukštos bilietų kainos, tai nežūrint, kad buvo ir paprasta diena (kas reikšminga provincijoje), tačiau beveik visi bilietai buvo išpirkti. Erdvus karių klubas buvo pilnas publikos. Šį kartą vilkaviškiems teko matyti Valstybės Dramos repertuaro veikalą. Toks artistų sąstatas, berods, Vilkaviškyje irgi nėra dar niekuomet buvęs ir vaidinęs panašaus veikalo. Todėl publika, kaip vaidinimu, taip ir veikalu labai patenkinta, o gražios ir menų turtingos klubo scenos dekoracijos veikalą darė dar įdomesnę ir įspūdingesnę.

Pageidautina, kad V. Dramos gastrolės dažniau iš savo repertuaro ką nors įdomesnio ir prieinamesnio provincijai vaidintų. Rodos, savo laiku V. Drama buvo žadėjusi dažniau provinciją lankyti, tačiau iš provincijos rengėjų per daug didelis mokėtis reikalaujamas. Tuo būdu verčia kelti bilietų kainas ir publika į rengėjus žiūri, kaip į išnaudotojus, t. y. kaip į priemonę V. Dramos gastrolėmis išnaudoti publika. Gera būtų, kad V. Dramos gastrolės prisitaikintų prie provincijos sąlygų ir pagal išgalę sumažintų už gastroles honorarą. Rengėjai dažnai iš tokių vakarų ne tik kad lygiomis išsina, bet dar ir nuostolio turi. B. J.

Paskaita. Vasario mėn. 2 d. agronomas p. Čepas laikė 2 oro eskadrilės salėje aviacijos ir šarvuočių rinktinės kariams paskaitą tema: „Veislinių kiaulių auginimas“.

Turint galvoje, kad kariuomenėje daugiausia tarnauja iš sodžiaus, t. y. žemdirbiai, ši paskaita atneš neabejotiną naudą ir tuo būdu buvo įdomiai klausoma.

Stalo tenisas. Be šaškių, šachmatų ir kitų žaidimų, likt. puskių ramovėje įrengta dar naujas žaidimas „Ping-pong“ (stalo tenisas). Šiuo žaidimu visi susidomėjo ir uoliai žaidžia. Priseina kartais ir eilės laukti.

Filma. Vasario mėn. 5 ir 6 d. d. aviacijos „Aero“ kine buvo demonstruojama įdomi filma iš 1863—1864 m. sukilimo „Kostas Kalinauskas“. Salė buvo pilnutėlė karių ir civilės publikos. Paveiksle vaizduojamas žiaurusis buv. caro generolas Muravjovas — korikas ir lenkų dvarponių jungas, kurį tuo laiku lietuviams teko nešti. Drąsias sukilėlių kovas dėl laisvės ir K. Kalinausko mirtį — su dideliu susidomėjimu sekė kariai ir filmai pasibaigus klausinėjo žinančių, nejaugi iš tiesų taip buvo.

Pageidaujama daugiau panašių istorinių filmų.

Pageidaujami kursai.

Beveik kiekvienoje kariuomenės dalyje veikia liktiniams puskarininkiams bendro lavinimosi kursai. Aviacijoje, deja, jų nėra ir neruošiami. O toki kursai būtina reikalingi. Nemaža yra puskarininkių, kurie supranta mokslo reikšmę ir ieško sau net privačių mokytojų, jiems atlygindami už pamokas, kad tik galėtų įsigyti bent pradines žinias lietuvių kalbos, rašybos, aritmetikos, istorijos ir kit.

Turime savo ramovę, bet jos didelė salė visą laiką stovi tuščia. Ji geriausia atitiktų šiam reikalui. Belieka tik susirasti mokytojų. Bet šiuo reikalu turėtų pasirūpinti r-ovės valdyba. Pakviestų ką nors iš p. p. karininkų ar šiam darbui sugebančių, ir darbas galėtų būti padėtas. Dauguma puskarininkių yra motoristai, taip kad, ypač žiemos metu, laiko pakanka.

Tad kam laukti ir leisti veltui laiką?

B. B-kas.

1 p. D. L. K. Gedimino pulko liktinių puskarininkių taktiški užsiėmimai smėlio dėžėse.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Vasario mėn. 9 d. 11 val. susirinko 1 bataliono, mdkomos kuopos ir visų komandų kareiviai, kuriems kpt. Lapinskas apibūdino tos dienos reikšmę: „Kariai! Šiandien mes čia susirinkom pagerbti pirmąjį žuvusį kovos lauke savanorį Povilą Lukšį. Jo garbingos mirties 11 metų sukaktuvės. 1919 m. vasario mėn. 9 d., gindamas tėvynę, žuvo nuo priešo kulkos, palikdamas mums tvirtą dvasią, pasiryžimą geriau žūti, negu priešui pasiduoti“. Plačiai nupasakojo jo atliktas pareigas tėvynės gynimui ir biografiją. Po to atsistojimu pagerbė žuvusį savanorį Povilą Lukšį.

To paties turinio paskaitas laikė ir II ir III batalionų kareiviams.

15 val. pulko kapelionas kun. Balandis minimų kuopų ir komandų kareiviams laikė paskaitą: „Alkoholis, jo vartojimas ir kokios jo pasėkos yra, o tuo labiau kariuomenei“. Ragino ne tik kariuomenėje būti blaiviems, bet parvykus į namus taip pat nevertoti tų nuodų, nes iš jų būna visokios nelaimės.

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas.

Liktinių puskarininkių 3-jų mėn. kursų I-ji laida. Sausio mėn. 31 d. 12 val. liktinių puskarininkių mokykloje, dalyvaujant visiems lektoriams, buvo perskaitytas kursų baigusiųjų aktas ir pulko vado pulk. Čapliko pasakyta keletas trumpų sveikinimo žodžių.

Iš 20 lankusiųjų baigė 18. Pirmuoju baigė Ramonas.

Vasario mėn. 3 d. prasidėjo II-ji laida, kurioje yra 24 asmenys.

Paskaita. Vasario mėn. 6 d. 17 val. Žemės ūkio Ministerijos atstovas laikė paskaitą apie pievų pagerinimą.

Studijos. Vasario m. 8 d. 12 val. visi pulko karininkai gavo uždavinius naujoms karo studijoms, kurioms vadovauja pulk. Čaplikas.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas.

Paskaitos. Praėjusiais metais švietimo srityje buvo jaučiama apsnūdimas. Šiemet naujai paskirtas švietimo vadovas mjr. Prūsaitis energingai dirba toj srity.

Kiekvieną sekmadienį nuo 14 iki 15 val. pulko kino salėj karininkų yra laikomos ulonams paskaitos iš senovės arba šių dienų kovų dėl nepriklausomybės, arba bendro turinio.

Paskutinį sekmadienį (II. 9) ltn. Tumo paskaita minėjom 11 metų sukaktuves nuo mirties Povilo Lukšio, pirmojo kautynėse žuvusio kareivio. Paskaitai pasibaigus, jo mirties atminimas pagerbtas atsistojimu.

Šeštadieniais nuo 16 — 18 val. laikomos paskaitos ulonams - ūkininkaičiams iš žemės ūkio srities. Paskaitas laiko Alytaus žemesn. ž. ū. mok. agr. p. Našliūnas. Paskaitų tema — apie žemės išdirbimą, jos vaisius ir p.

Arklių pardavimas. Šio mėn. 3 ir 10 d. buvo parduodami iš varžytynių nebetinkami kaval. tarn. arkliai. Pirko savanoriai, naujakuriai ir kiti.

Mora.

Intendantūros dirbtuvių rimorių skyrius.

7 p. Ž. K. B. pulkas.

Vasario 1 d. įvyko liktinių puskarininkių kursų I-mos laidos išleistuvės. Kursai tęsėsi nuo pereinamųjų metų lapkričio mėn. 1 d. Kursai buvo surengti puskarininkių karo žinioms pagilinti bei papildyti. Kursus lankė vien liktiniai viršilos ir puskarininkiai. Mokytojais buvo pulko karininkai. Visas kursas klausytojų buvo su atida išklaustas ir gerai suprastas. Tai parodė patikrinamosios repeticijos.

Daugumas karo dalykų buvo praeinama teoretiškai — klasėje ir praktiškai — laukuose.

Įvairiems taktikos ir lauko t. statuto uždaviniams spręsti buvo naudojami kareiviai, kuriems puskarininkiai, pasikeisdami, vadovaudavo. Jie eidavo įvairias pareigas — skyrininkų, būrininkų ir būrių vadų.

Vasario 1 d. įvyko išleistuvės. 14 val. pulko puskarininkių klūbe išsirikiavo klausytojai, kuriuos pasveikinti ir išleidimo aktą perskaityti atvyko pulko vadas pulk. Genys. Čia buvo susirinkę ir visi lektoriai.

Pulko vadas savo kalboj ragino puskarininkius dirbti ir lavintis. „Niekuomet nevelu mokytis“ — kalbėjo pulko vadas. „Ir kiekvienas karys turi tai atminti ir nesustodamas nuolatos savo žinias gilinti, kad kuo tinkamiau galėtų pasiruošti savo tarnybos pareigoms atlikti — naudingiau Tėvynei patarnauti.“

Karo mokslas nelaukia — jis dideliais šuoliais eina pirmyn ir kas nesimokys, tas su juo kartu eiti nespės ir turės atsilikti.

Kuo kariai daugiau bus išmokę, geriau savo pareigas žinos, tuo ir Tėvynei bus naudingiau“.

Garsiai visiems sušukus už Lietuvą valio ir orkestrui Tautos himną sugrojus, pulko vadas perskaitė baigusiųjų sąrašą. Baigė 15 asmenų.

Pulko vadas, padėkodamas puskarininkiams už pareikštą rūpestingumą kursuose, paspaudė visiems rankas.

Kursantų vardu pulko vadui ir lektoriams padėkos žodį tarė virš. Biveinis, pareikšdamas didelį puskarininkių džiaugsmą, gavus progos savo žinias pagilinti, ir nurodė visų norą patiems ir toliau lavintis.

Tą pačią dieną pulko liktiniai puskarininkiai ir civiliai tarnautojai surengė pirmą savo šeimynišką vakarą. Vakare, be puskarininkių su šeimomis, dalyvavo pulko vadas su ponija, visi lektoriai ir kviestieji svečiai. Čia buvo kartu ir šilutiškiai, ir klaidiškiečiai...

Pulko vadas, padėkojęs puskarininkiams ir jų šeimoms už taip rūpestingai paruoštą vakarienę, palinkėjo laimingo ir gražaus tolimesnio sugyvenimo, nes jam, kaip viršaininkui, tai sudaro didelį džiaugsmą. Susirinkusieji padainavo savo vadui „ilgiausių metų“.

I. J.

9 pėst. L. K. Vytėnio pulkas.

Minimas pulkas yra vienas iš turtingiausių. Pulko kariai yra kuo puikiausiai aprūpinti. Pulko liktiniai puskarininkiai ir viršilos turi gan gražų ir patogų klūbą, pavyzdiną ir tvarkingą valgyklą. Kinas veikia 2 — 3 dienas per savaitę. Filmos būna įdomios, gražios ir brangios. Biblioteka labai didelė: turi keliasdešimt tūkstančių gražių ir brangių tomų — knygų. Galima pasakyti, kad pulko biblioteka yra didesnė, negu miesto ir apskrities biblioteka. Knygas pulko kariai skaito su noru ir ilgai neužlaikydami jas. Kiekvienas pulko karys atliekamam laikui bėga bibliotekon parsinešti knygų. Švietimas kyla.

Pulku trūksta vieno dalyko, t. y. „Artistų mėgėjų kuopelės“, nes per metus pastatoma ne daugiau, kaip ketvertas veikalėlių, bet ir tie patys mažai kam yra tikę, nes žmonės toj srity mažai yra įgudę. Pulku artistų mėgėjų kuopelė, manau, daug suteiktų naudos. Daug liktinių puskarininkių yra nemėgėjų šokti. Per šokių vakarėlius tokie yra priversti vaikščioti pakraščiais arba sėdėti prie bufeto. O jei būtų vaidinimai, vėliau tik šokiai, tada patenkintų kiekvieno asmens reikalavimus. Tikiuos, kad šiais metais pulkas pasištengs prašalinti ir tą paskutinį trūkumą.

San. pusk. M. Grinius.

Pionierių batalionas.

Pionieriai — vieni margiausių kariuomenės šeimų. Čia įvairiausių specialybės žmonių rasi. Kokio amato norėsi, čia neabejodamas rasi. Įvairiems specialistams i vieną šeimą susispietus, labai daug ko vienas kitą išmoko. Norėdami žinoti kas dedasi, kaip žmonės sako: „Plaćiam pasauli“, įsitaisė radio. Kareiviai tuo labai patenkinti.

V. p. St. M-as.

Karo Policijos Mokykla.

Vasario 9 d. pirmam žuvusiam kautynėse dėl nepriklausomybės kariui Povilui Lukšiui paminėti buvo surengta paskaita. Paskaitą laikė vyr. leit. Šipaila. Savo kalboj trumpai priminė jo drąsą ir karžygiškumą. Po paskaitos Povilą Lukšį pagerbė atsistojimu ir tylos minute.

N-kas J. Tamošiūnas.

Tiekimų Valdyba.

Vasario mėn. 8 d. įvyko liktinių pusk. ir civ. tarnautojų taupomosios-skolinamosios kasos visuotinis narių susirinkimas. Susirinkimui pirmininkavo kpt. Krasauskas. Kasos valdybos nariais išrinko: Jurgilą Antaną, Malinauską Juozą ir Gurevičių Algirdą; kandidatais — Tursą Vladą, Mackevičių Stasį ir Marčiulaitį Kazį.

Minėtoji kasa veikia nuo 1928 metų rugsėjo mėn. 1 d. ir dabartiniu laiku turi per 100 narių.

Kasos apyvarta per 1929 metus siekė 17.468 lt. Kasoje yra privalomųjų narių indėlių su % 7.682 lt. 74 ct.

Kiekvieną mėnesį kasoje nuosavų indėlių padidėja 600 litų. Tuo būdu š. m. gale indėlių bus apie 15.000 litų ir bus galima aprūpinti narius paskolomis.

Susirinkimo dalyvis.

Šakių šaulių rinktinės koncertas.

Daug kam žinoma zanavykų sostinė Šakiai. Jo išvaizda niekuo nesiskiria iš kitų provincijos miestų. Kiek menkesni senoki namai ir daug turis žydiško elemento. Tačiau kai kuriais atžvilgiais pralenkia kitus sau lygius arba net daugiau inteligentų turinčius miestus.

Vilkavišky, 1930. II. 9 d., „Palass“ salėj Šakių rinktinės orkestras ir choras koncertavo. Publikos buvo vidutiniškai ir koncertas pavyko gerai. Orkestras, nors negausus, tik 13 žmonių, bet pasirinktus dalykėlius sugriežė gana gerai. Tačiau kai kurie balsai buvo silpnoki.

Mišrus choras irgi negausus, su viršum 30 žmonių. Gražiai ir sutartinai padainavo keletą dainelių.

Tenka džiaugtis Šakių rinktinės sumanymu, jog jie šaulių namams statyti lėšas mano surinkti per savo ruošiamus koncertus ir kitokiomis priemonėmis. Kadangi kiekviena rinktinė tokių namų reikalinga, tai pageidautina, jog ir kitos panašiomis priemonėmis siektų tikslo...

Koncertą rengti ir tvarką palaikyti padėjo Vilkaviškio šaulių rinktinės šauliai.

B. J.

Spielvereinigung (Oberlyga) — Prūsia Zamland (Oberlyga) 3 : 2 (1:1). Vasario 9 d. Klaipėdoje miesto stadione įvyko įdomios draugiškos rungtynės tarp minėtųjų komandų. Tą dieną aikštė buvo apsnigusi ir slydi, todėl smarkiai kliudė žaidėjams. Spielvereinigung išėjo į aikštę su vienu atsarginiu. Apie 12 minutę krenta pirmas golas Spielvereinigungui. Toliau Spielvereinigung dažnai lanko priešų vartus, bet be vaisių. Apie puslaikio galą svečiai per vartininko kalnę gauna golą. Taip puslaikis ir baigiasi lygiomis.

Antrame puslaiky vaizdas pasikeičia: Spielvereinigungo didesnė persvara. Svečiai gražiai atmuša daug priešų prasiveržimų. Spielvereinigung parodė, kaip visuomet, daug žiaurumo. Apie 25 minutę Spielvereinigung kerta gražų golą svečiams. Toliau svečiai turi daug progų golui įmušti, bet daug smūgių nuėina į autą arba į vartininko rankas. Spielvereinigung taip pat turi progų, bet neišnaudoja. Tikrai apie 35 min., tolimu smūgiu, svečiai rezultatus išlygina. Apie 39 minutę Spielvereinigung kerta lemiantį golą priešui.

Žiūrovas.

Sarkis renkasi sau priešą.

Pranešimu iš Amerikos Jack Sharkey galutinai atmetė Madison Sg. Garden (rungtynių rengėjų kompanija) pasiū-

lymą kumščiuotis su Tuffy Griffiths ir gauti 100.000 dolerių garantijos. Jis Griffithsą laiko sau per menku ir nemato nieko gero savo vardui pakelti, sumušus Griffithsą. Iš visų dabartinių priešų geriausi jis laiko Scottą, Anglijos čempioną arba argentinietį Campolą. Jis sutinka su bet kuriuo iš judviejų kumščiuotis. Mad. Sg. Garden turi sutartį su Šarkiu, ir jis priverstas kumščiuotis, su kuo jį suporuos. Tačiau, būdamas Amerikos čempionas, jis turi daug prestižo, galės pasirinkti geriausią priešą. Rungtynių rengėjai yra priversti su juo pageidavimais rimtai skaitytis. Garden viršinkai skelbia, tačiau, kad kamštynės Miami įvyks ir, kad vienam ringo kampe bus Šarkėjus. Jie dabar tarsis su Scotta ir Compola.

J. J.

Boksininkas negras Gumb Joringe. („N. Ž.“ klišė).

Italas sumušė vokiečio rekordą. Italų laivininkas Donati pralenkė vokiečio rekordą plaukiojimo valtimi. Donati laivu firmos „Fiat“ 85 arklio jėgų per 20 val. nuplaukė 2.800 klm., t. y. daugiau už vokiečių 1.200 klm.

105 klm. per valandą su pašliūžomis. Šiomis dienomis St. Morico mieste įvyko istorinis sporto laimėjimas. Vokietis Lantšner pasiekė fantastišką greitį pašliūžomis — 105,673 klm. per valandą! Tai yra vienintelis greitis, kurį žmogus pasiekė savo kojomis. Tik su motoro pagalba vienam buvo pasisekę pasiekti greitį 127 klm. per valandą.

Karnera laimėjo. Sausio 24 d. žinomas italų Karnera per bokso rungtynės New Yorke pirmam runde sumušė amerikietį Big Boy Petersoną, kuris po 70 sekundų buvo nugulėtas. Svetimtaučiai Karnerai ovacijas kėlė 20.000 Amerikos žiūrovų.

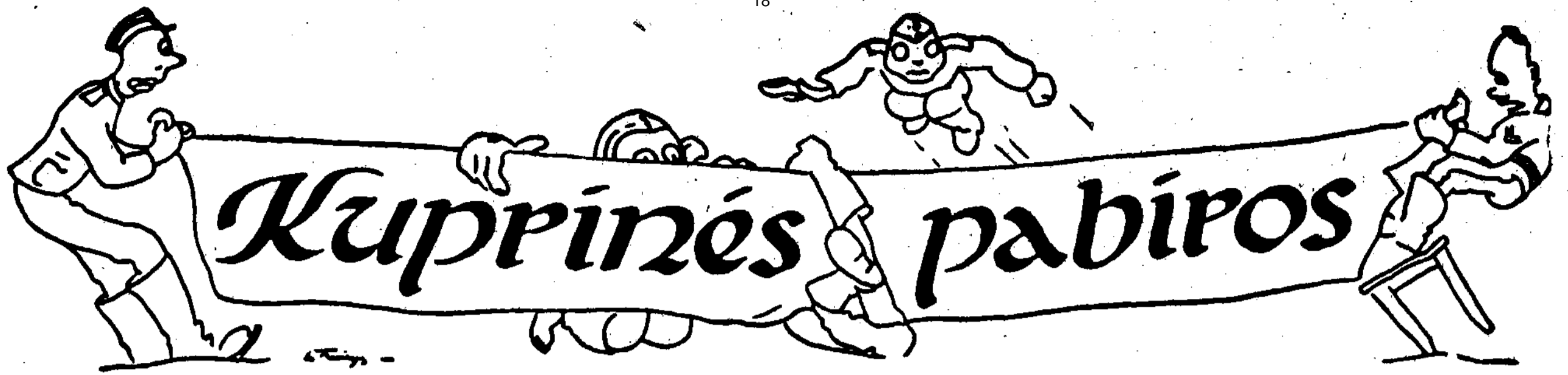
Norvegai turi gerą šokimų atletą. Otto Bergas nušoka 7,42 metr. su įsibėgėjimu į tolį, ir, 3,90 metr. į aukštį su kartim.

Žinomas norvegų šokimų į tolį rekordsmenas Charles Hoff treniruoja jauną 22 metų vyrą Otto Bergą, kuris šokimu į tolį pasiekė 7,42 metr. ir su kartim — 3,90 metr. Hoff'as tvirtina, kad jo jaunas atletas greitai laiku pasieks žymiai didesnių rezultatų.

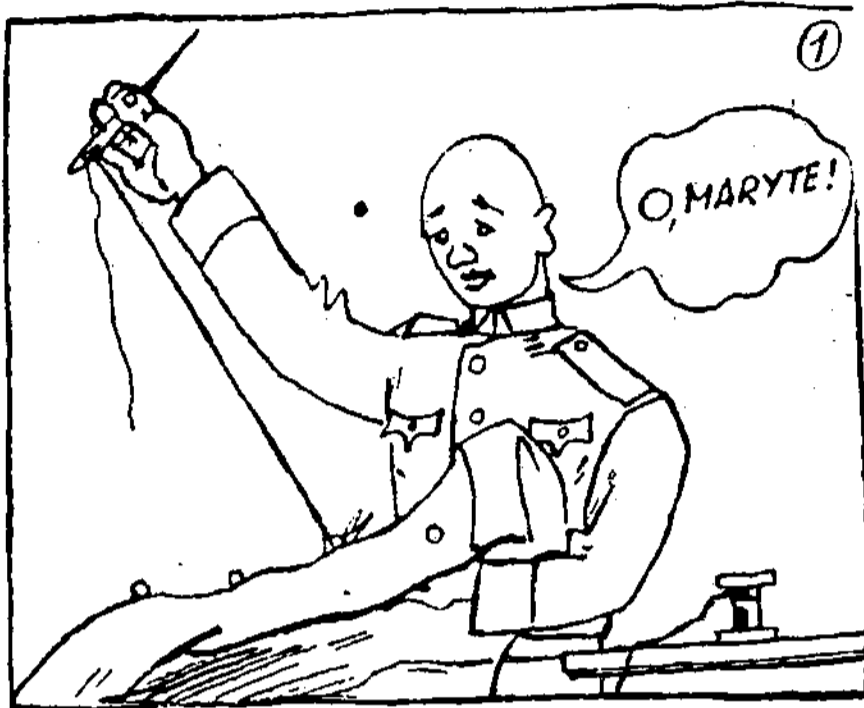
Mažas motociklas.

Vokiečių firma „Krupp“ pastatė ir paleido į apyvartą naują liliputišką motociklą. Jo rato diametras, tai yra skersai matuojant, tik 30 centimetrų. Mažas motorėlis guli ant pirmojo rato. Vairuotojas ne sėdi, bet stovi. Valdo už tam tikros ilgos rankenos. Šitoks motocikliukas labai pigus. Bet Lietuvoj, kol gatvėse bus toks „brukas“, negreit tokių motociklų pamatysime.

Jonas.

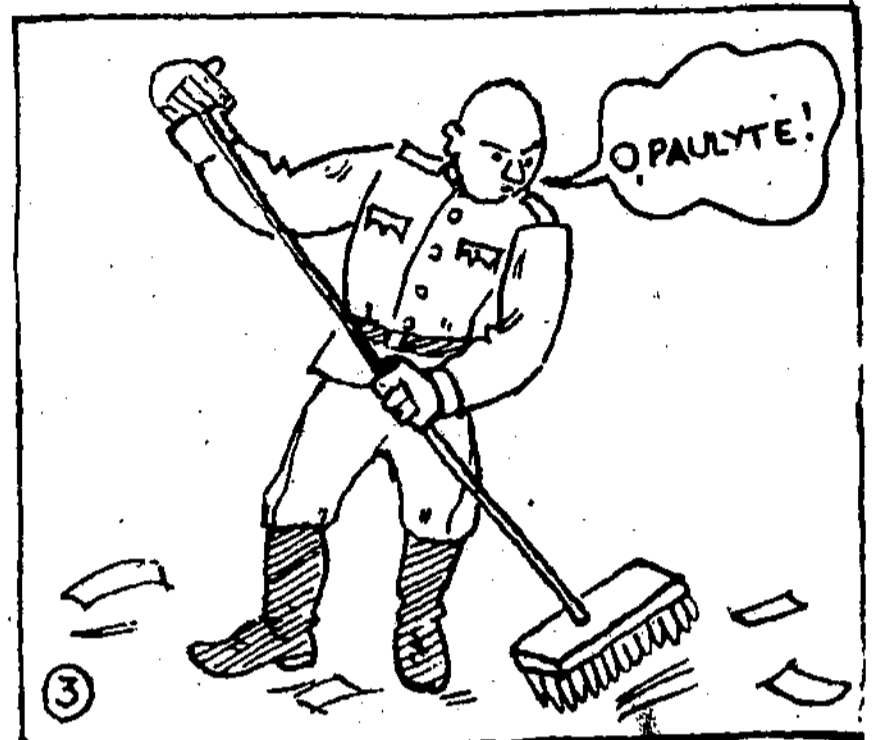
Kada kareiviai aiškiausiai regi veidelius sodžiuje paliktų mylimųjų.

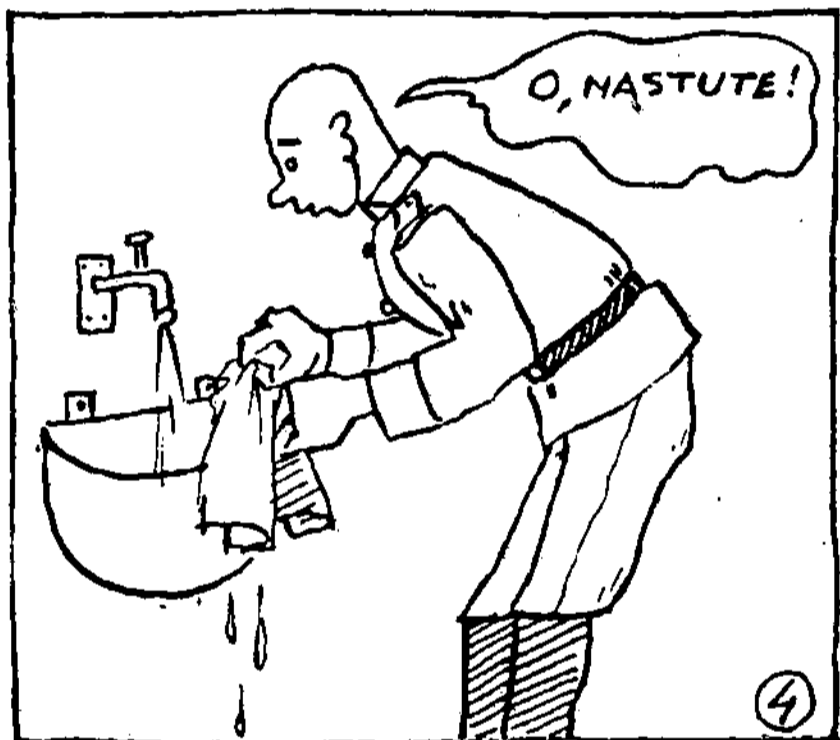
1. Reikia guzikas prisiūti —
O, Maryte, tu mažute!...

2. Reiks Agnieškai pasiskusti,
Kad pastatė bulves skusti!

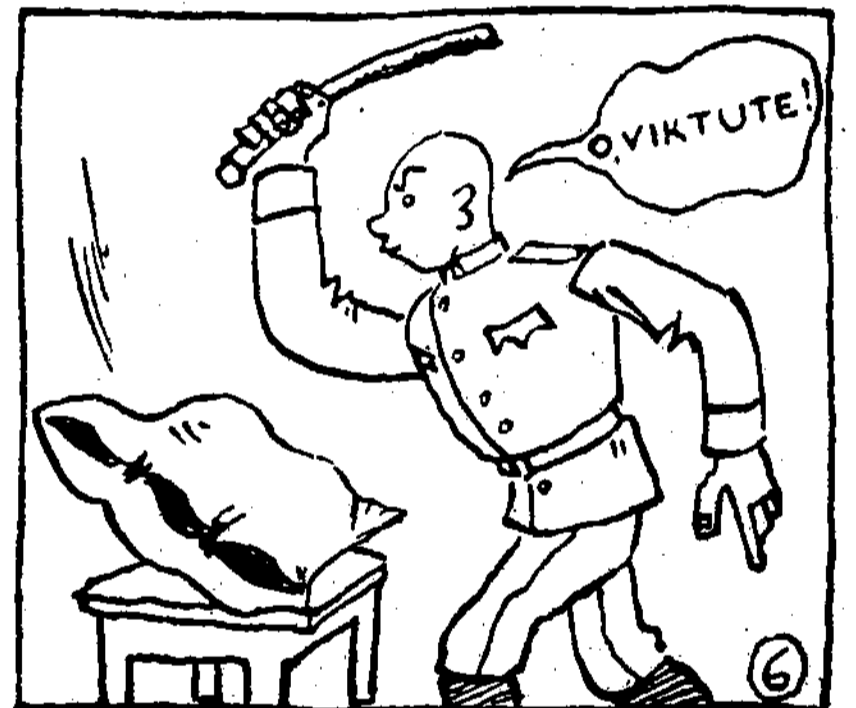
3. Reikia šluoti ar valyti —
O, gražioji tu Paulyte!

4. Reikia nosinė išplauti —
O, Nastute, ar nejauti?...

5. Kai tik reikia šveisti baką,
Apie Moniką tuoj šneka...

6. Kai iš guolio dulkes baido —
Aiškiai mato Viktės veidą.
J. Martinaitis.

Drausmingas kareivis.

Skęstantis naujokas: „Tamsta, skyrininke, prašau leist kreiptis.“

— Na, ką pasakysi?

— Skęstu, prašau paduoti laivelį.

Siel. Akrd.

Daugiau bausmė, negu žodžiai įsmigo.

— Kokios išdavos gali būti šaudant iš apleisto šautuvo? — klausia viršila savo kuopos eilinį Plungį.

— Keletas valandų su šautuvu, — atsakė įsitempęs Plungis.

Nepolitikas.

Kartą apygardos viršininkas, apžiūrėdamas pulką, paklausia vieną kareivį:

— Ar skaitai „Kari“?

— Neužsiimu politika, — griežtai atsakė.

— Kodėl?

— Skaityti nemoku, tamsta pulkininke! — trumpai atsakė.

Iš savo praktikos.

— Kodėl šaudant gaunama atatranka? — klausia instruktorius naują.

— Todėl, kad išpėtų šaudantį, jog jau laikas atmerkti akis ir vėl užtaisyti šautuvą, — skubiai atsako naujokas, norėdamas pasirodyti žinąs.

Paiškino.

Kartą eilinis prieina prie viršilos ir klausia:

— Tamsta viršila, prašau paaikinti, kas tai yra opera, drama?

— Opera, tai yra toks menas, kur susirenka visi ponai, ponios, panelės, kunigai. o dėl smulkesnių paaikškinimų — kreipkis pas skyrininką.

Daktaras.

Mokytoja: — Kaip tu manai, ar svarbus mums Vincas Kudirka?

Mokinys: — Taip, panele mokytoja, nes jis buvo daktaras.

Redakcijos atsakymai.

Svyruoklio „Juokai“, M. Kisieliaus „Kareivio mirtis“, B. V.-E. etmuro „Lietuvių šauksmai“, Pr. Kuprio „Juokai“, Osk. Šebrio „Juokai“, Vl. Lapačinsko „Pamokė“, Mok. P. S-dos „Vasario 16 d. ir mes“, Vaidučio „Vado mirtis“, Pr. Kuncos „Prisiminus praeitį“, Vikručio „Vasario 16 d. minint“, Jono Veličkos „Prie karžygių kapo“ ir „Ką duoda „Karys“ „mokyklai“, Ant. Sležausko „Ir kėlės Tėvynė“, Kuprinės prietelio „Ramovė“, J. Dičiaus „Prie karžygio kapo“, Vinco Rasos „Ei, iš vieno!“ j. p. A. Bučio „Vasario 16 d.“, „Idaužk sesule...“, „Ulonai dainuoja“, „Paklausk, drauguži...“, ats. v. p. J. Ambrozaičio „Nuotykis“ ir „Užmirštas piliakalnis“, Jono Ažuko „Paskutinis egzaminas“ ir „Dainuoją“, Vlado Siūsos „Iš meilės skausmų“, v. p. B. Barkausko „Kas kaltas“, eil. Zuokos „Kareivio Lauro nuotyčiai“, Antano Gabrėno piešinys, St. Jazgevičiaus karikatūros ir G. P. „Iš vasaros atsiminimų“ netinka. Nedėsime.

St. Urbai. „Tinkamai sunaudokime laisvas valandas“ netinka — silpnas dalykėlis ir kartojama tai, kas jau buvo „Kary“. Kitus du straipsnelius sunaudosime.

K. Užmirškiui. „Medžioklė“ įdėsime. „Viršininikus“, kaip nekariškas dalykas, pas mus neišleisim. Tuo reikalu reikia kreiptis į civilės knygų leidyklas. Už įdėtus „Kary“ rašinius yra mokamas honoraras pagal komisijos įkainojimą.

V. p. Baukui. „Kary“ netinka dėl savo pamokslinio tono, nes atrodytų, kad karys nieko nedirba.

Lionui Ska-kui. „Iš mano dienoraščio“ netinka, nes ne visai suderinta su kariška drausme ir tarnyba.

Bojūtai. „Nazarenskas Jeruzėlis“ nors ir neblogas, bet „Kariui“ netinka. Lauksim iš Tamstos daugiau tinkančių dalykėlių.

A. Tamošauskui. „Nesurastas“ ir dabar netinka. Vistiek tokiais motyvais „Kary“ nenorime dėti, nes nė kiek nepakelia kariškos dvasios.

Feliksui Breimeriui. Baladė „Vytauto sūnūs“ ne visai sklandi ir muzikališka, o antra — vėl tasai Žalgirio mūšis. Nedėsime.

Aksomaičiui. Nebaigtų dalykų redakcija neskaito ir nededa į laikraštį, todėl ir Tamstos „Ne svajonė, bet tikrai“ irgi negalim dėti.

V. Špakauskui. Širdingai dėkojam už fotografiją. Ją sunaudosim tik Kalėdų numery, nes fotografija sezoninė.

Tėvynės mylėtojai. Neparašiusiems pavardės ir savo adreso neatsakome.

P. Vasiliauskui. Nematę rankraščių negalime pasakyti: tikty jie ar ne. Prašome prisiusyti. Žiūrėsime.

A. Kaškauskui. Eilės „Už Nerio“ netinka. Jeigu esi vienas prie motinos ir neturi brolių, tai stojimą kariuomenės atidės.

Moksleiviui J. D. „Moksleiviai ir Vilniaus vadavimas“ nedėsime. Silpnas.

Galvosūkis 8 nr.

(vertinamas 1 tašku)

Užpildyti visus langelius raidėmis, kad gautųsi žodžiai žemiau nurodyta tvarka.

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

1. Mokslo šaka.
2. Rašto pavadinimas.
3. Kokie bus ateinan-tieji 1931-ji metai.
4. Vieta, kur augina-mos gėlės
5. Ir kariuomenėje kar-tais pasitaiko.
6. Garsaus lietuvių ra-šytojo slapyvardė.
7. Šalis.
8. Kariuomenės dalis.
9. Dieve neduok tokiu būti.
10. Mokslo įstaigos pa-vadinimas.
11. Karsto pavadinimas.

Žodžius teisingai surašius, iš pirmųjų raidžių, skaitant nuo viršaus apačion, turi gautis — ginklo pavadinimas.

B. Barkauskas.

Visų savo bendradarbių prašome, siunčiant „Kariui“ rankraščius, rašyti tik vieno lapo pusę, aiškiai (kas gali, būtų geriau mašinėle) ir kiekvie-ną dalykėį ant atskiro lapo. Kelių dalykėlių su-brukimas ant tų pačių lapų, o dar blogiau, ant abiejų lapų pusių, techniškai apsunkina redakcijos ir spaustuvės darbą.

Rašant mašinėle, palikti didesnius tarpus tarp eilučių, kad būtų vietos redakcijos patalsoms.

Padėka.

Savanorių padėka šauliams.

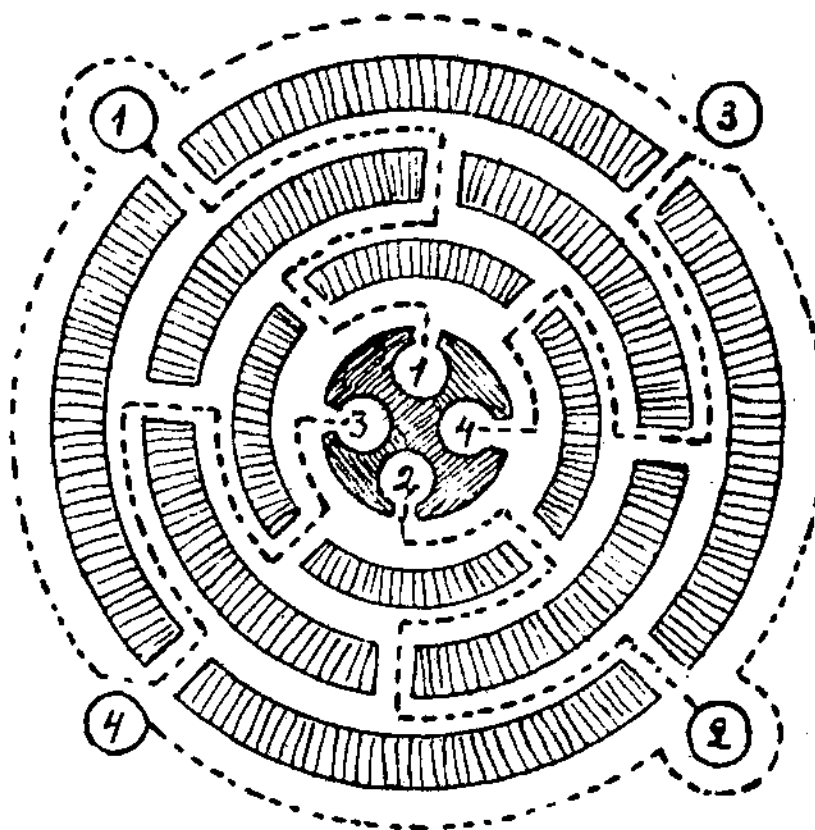
L. K. Savanorių Sąjungą sveikino Rokiškio rinktinės šaulių būrių atstovų suvažiavimas ir Aleksandravėlės (Rokiškio aps.) būrio šau-liai per savo visuotinį metinį susirinkimą.

Savo idėjos broliams šauliams už širdingus sveikinimus ir linkėjimus L. K. Savanorių S-gos centro valdyba širdingai dėkoja ir linki kloties visuose Jūsų darbuose, ypač Vilniaus vadavimo srity.

Pranešimai.

Rastas Vyties Krėžiaus ordenas I rūš. 2 laipsn. Kaune, „Li-teratūros“ knygyne. Pametęs gali ten atsilimti.

Galvosūkių 6 nr. sprendimas.

Gera! išsprendė šie asmenys: 1) I. Mar-keiliūnas (Alytus), 2) B. Rumša (VI fortas), 3) A. Vaidotas (Ra-guvėlė), 4) J. Savic-kas (aviacija), 5) A. Naruševičius (avia-cija), 6) j. p. J. Mas-keiliūnas (Karo Tech. Št.), 7) Eug. Baku-tis (aviacija), 8) eil. A. Bernotas (san. pusk. mok.), 9) A. Šelmytė ir 10) v. p. Cirtautas.

Prirašas: Galvo-sūkį 5. nr gerai iš-sprendė dar šie as-mens (kurių pavar-džių jau nebegalė-

jome „Kario“ 7 nr. paskelbti): 1) J. Jurškaitė (Marijampolė), 2) P. Stivinskaitė (Marijampolė), 3) j. p. Maciejauskas (Karo Techn. Št.), 4) V. Kijauskis (Plungė), 5) A. Lėveris (Sintautai), 6) san. psk. M. Grinius (9 p. p)

Kai kurie sprendėjai siunčia galvosūkių sprendimus (jeigu jie yra su brėžiniais) ant „Kario“ iškarpu. Tai dažniausiai pastebima iš štabo raštininkų pusės. Tuo būdu be tikslo yra sunaikinamas „Kario“ 1 egz. Kadangi ne retai tenka girdėti kareivių nusiskundimų, kad ne kiekvieną „Kario“ numerį gauna perskaityti, tai tenka daryti iš-vadų, ypač faktų turint redakcijoje, kad tie, kurie, perskaite laikraštį, turėtų toliau jį pasiųsti kitiems skaityti, pasielgia su laikraščiu ne-sąžiningai. Primename, kad nuo šio laiko sprendimų ant „Kario“ iškarpu neįskaitysime.

Skelbdami sprendėjų (iš kariuomenės dalių bei įstaigų) pavar-des, dažnai trumpiname jų dalių bei įstaigų pavadinimus. Čia pa-aiškiname tokius sutrumpinimus: (1 p. p.) — 1 pėst. pulkas ir t. t.; (2 a. p.) — 2 artilerijos pulkas ir t. t.; (1 g. p.) — 1 gusarų pulkas ir t. t.; (2 u. p.) — 2 ulonų pulkas; (Av.) — aviacija; (glž. k.) — geležinkelių kuopa; (a. k.) — auto kuopa; (r. b.) — ryšių batalionas; (p. b.) — pio-nierių batalionas; (KTŠ) — Karo Technikos Štabas; (VŠ) — Vyriaus-tas Štabas; (KTTS) — Karo Technikos Tiekimo Skyrius; (KM) — Karo Mokykla; (SPM) — Sanitarijos puskarininkų mokykla; (KPM) — Karo policijos mokykla; (Šrv.) — šarvuotųjų rinktinė; (I KAS) — I karo apygardos štabas ir t. t.; (KKDD) — karo kalėjimas ir draus-mės dalis; (MŽK) — Mažeikių karo komendantūra ir t. t.

Be to, nuo kito nr. trumpinsime ir civilių asmenų — sprendėjų vietų pavadinimus (visiems žinomų apsk. miestų), pav. (A) — Alytus; (B) — Biržai; (K) — Kaunas; (Kd) — Kedainiai; (Kl) — Klaipėda; (Kr) — Kretinga; (M) — Marijampolė; (Mž) — Mažeikiai; (P) — Pa-nevėžys; (R) — Raseiniai; (Rk) — Rokiškis; (Šk) — Šakių; (Š) — Šiau-liai; (T) — Telšiai; (Tg) — Tauragė; (U) — Utena; (k) — Ukmergė; (V) — Vilkaviškis; (Z) — Zarasai. Be to, (Šn.) — Šančiai; (Ld) — Lazdijai ir t. t.

Nauji leidiniai.

1930 — *Vytauto Didžiojo* — metų Vasario 16. Lietuvos nepriklausomybės 12 metų sukaktuvėms paminėti. Redagavo A. Marcinkevičius. Lietuvos Šaulių Sąjungos kartinis leidinys. 112 psl. Leidinio turinys įdomus. Yra įdėta rašinių, liečiančių Vytautą Didįjį, iš šaulių sąjungos gyvenimo, iš nepriklausomybės karo laikų, dailiosios literatūros ir t. t. Taip pat iliustruotas iš Vytauto laikų paveikslais, šaulių sąjungos gyvenimo ir kit. Leidinys dailus, bet turi ir trūkumų. Kai randame paveikslų šaulių vadovybės ir pan., ryškiai krinta į akis stambus trūkumas, būtent, nėra krašto apsaugos ministerio paveikslas. Be to, viršelis neatitinka šio leidinio rimtumui. Toks margumas tikty tik reklaminiams leidiniams. Skelbimai taip pat gadina rimtą ir dailų leidinį.

Skautų Aidas. Iliustruotas skautų laikraštis. 1 nr. 1930 — Vytauto Did. m. sausio m. 32 psl. Ats. nr. kaina 50 ct. Red. ir adm. adresas: Kaunas, Laisvės al. 20 nr.

Veterinarija ir Zootechnija. Mokslo ir praktikos veterinarijos ir gyvulininkystės laikraštis. 2 (18) nr. 1929 m. gegužės — gruodžio mėn.

Lietuvos Mokykla. Tautos ugdymo laikraštis. 1 nr. 1930 Vytauto Did. m. sausio mėn.

Vytautas Didysis Vilniuje. Dvylikos metų Lietuvos nepriklausomybės atgijimo sukaktuvėms paminėti. Šaulių Sąjungos leidinys. 1930 Vytauto Did. m. vasario 16 d. 32 psl. Šios brošiūros turinį randame: Lietuvos Šaulių Sąjungos

vadovybės žodis; Vytauto įsiviešpatavimas Vilniuje: a) Kada Vytautas gimė? b) Vytauto jaunystė ir auklėjimas. c) Vytauto pasirodymas viešumoje, d) Pirmasis Vytauto pabėgimas į Prūsus, e) Vytauto veikimas Lietuvoje, f) Antrasis kraustymasis į Prūsus, g) Vytauto įsiviešpatavimas Lietuvoje. Iš Vytauto Didžiojo gyvenimo.

Lietuvos Gaisrininkas. Mėnesinis ugniagesių laikraštis. 1 (61) nr. 1930 Vytauto Did. metai sausio m. Red. ir adm. adresas: Kaunas, Rotušės aikštė 6-a nr. Prenumeratos kaina metams 4 lt.

Meno kultūra. Savaitinis meno kritikos žurnalas. 4 (12) nr. 1930 — Vytauto Did. m. vasario 6 d.

Turinį įdėtas (nufotografuotas) krašto apsaugos ministerio pulk. Itn. *Variakojo* laiškas „Meno Kultūros“ redaktoriui, *E. Radzikausko* „Dėl tariamojo mūsų literatūros krizė“, *P. Pilskio* „Didieji šešėliai“, *O. Dymovo* „Tenoras Bogoliubovas“, *St. Santvaro* „Trys operos teatrai“ (Laiškas iš Milano); Teatras ir provincija; *Vikt. Pr.* Teatro užrašai; *K. Inčiūros* „Išvogta jaunystė“, *P. Karužo* „Aną vakarą“ ir kt. dalykėliai.

Viktor Hugo. Amžių Legenda. II tomas. Vertė Antanas Valaitis. „Dirvos“ b-vės leidinys. 1930 — Vytauto Did. m. Kaina 2 lt. 50 ct. 102 psl.

Šio tomo turinys: a) Tarp liūtų ir karalių, b) Romos smukimas, c) Islamas, d) Krikščioniškas herojų ciklus, e) karalių diena, f) Sidas ištremtas, g) Septyni pasaulio stubklai, h) Kirmino epopeja ir i) Poetas žemės kirminui. Knyga parašyta eilėmis.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO KOPERATYVŲ SĄJUNGA

„LIETŪKIS“

Kaunas, Vytauto pr. 33.
Telef. 723, 1423, 3186. Telegr. Kaunas Lietūkis.

ŽEMĖS ŪKIO DRAUGIJOS
(visuose apskričių miestuose)

Elevatoriai Kaune ir Šiauliuose.

Linų išdirbimo fabrikai: **Biržai Joniškis**

Eksportuoja:

Grūdus, linų sėmenis, įvairias sėklas linų pluostą.

Importuoja:

Mineralines, kalio ir azotines trąšas, koncentruotus pašarus (raguočiams ir kiaulėms), pievų žolių sėklas ir žemės ūkio mašinas

„BALTOJI GULBĖ“

Cheminė valykla, dažykla ir skalbykla.

KAUNAS, Lukšio g. vė 15 Nr. (Liaudies Namų kieme). Tel. 29-29.

Darbai dirbami su pataisymu, švariai, greitai ir nebrangiai, nevarojant jokių druskų, akmenų, šepetčių ir kt. chemikalų, kurie galėtų pakenkti drabužių bei skalbinių stiprumui. Kas nori įsitikinti, tą kviečiame būti mūsų klientu! Išbandykite, o būsite patenkinti.

Klijentams pagerdaujant, drabužiai ir skalbiniai paimami iš namų ir nugabenami į namus be tam specialaus atlyginimo.

Karininkams, savanoriams ir šauliams daroma 10% nuolaida.

Saugi vieta indėliams. Taupymo dėžutės, Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas
Kaunas, Laisvės alėja 62.
(Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

„Karys“
jūsų draugas.
Tad ne tik skaitykit, bet ir **platinkit jį!**

Švietimo vadovams ir mokytojams tikra naujiena

Tik ką išėjo iš spaudos senai laukta **Esmaičio**

„Pedagogijos istorija“

Vadovėlis mokytojų seminarijoms, mokytojams ir švietimo vadovams.

Turinys, pradėdamas primityviškos kultūros tautų auklėjimu ir baigiant naujausiomis pedagoginėmis srovėmis — gana platus, išsamus, objektyvus, įdomus ir svarbus kiekvienam mokytojui ir karininkui. Svarbu ir tas, kad šalia pasaulinės pedagogijos istorijos eina Lietuvos Mokyklos istorija.

Kiekvieno karininko, mokytojo ir karų bibliotekoj turi būti šis vienintelis mūsų kalboje veikalas.

„Spaudos Fondo“ 1930 m. leidinys, 221 pusl. did. formato. Kaina Lt. 5.

Tesiskubina kiekvienas į Kooperacijos Sąjungą

„SPAUDOS FONDAS“

Laisvės alėja 62 nr.

Be „**NAUJO ŽODŽIO**“ šiais metais nepasilieka nė viena šviesesnė šeima. Nepasilikit ir jūs.

„**NAUJAS ŽODIS**“ duoda negirdėtai turtingų priedų 12 knygų — žymiausių pasaulinių rašytojų kūriniai (kiekvienoje knygoje po 200 — 300 puslapių).

„**NAUJAS ŽODIS**“ metams 12 litų, pusei metų 6 lt. su 6 knygomis metams 18 lt. p. met. 9 lt. Su 12 knygų metams 24 lt., p. met. 12 lt. Vieną numerį su kviesliu siunčiam dovanai (persiuntimui įdėkit 10 ct. p. ženklą).

Rašykit tuojau „**NAUJAS ŽODIS**“
Kaunas, Laisvės alėja 70 nr.